

LA PUNXA
maig 2025

Tema central

L'arquitectura al servei de l'habitatge social

Centre Joan Suñer
Patronat Santa Creu

Projectes i
realització de
instal·lacions de
climatització i
calefacció

Instal·lacions en
obra nova i
rehabilitació.
Solucions per
vivendes i edificis

Gran experiència
en l'àmbit de les
Energies
Renovables

Domòtica.
Smarthome.
Automatització
personalitzada
d'edificis i
instal·lacions

LA PUNXA⁶⁷

Editor

COL·LEGI DE L'ARQUITECTURA
TÈCNICA DE GIRONA

Direcció

ANTONI BRAMON I SERRA

Coordinació

IGLÉSIES ASSOCIATS

Consell de redacció

JOSEP M. ARJONA I BORREGO
FRANCESC XAVIER BOSCH I ARAGÓ
ANTONI BRAMON I SERRA
ADOLF CABAÑAS I EGAÑA
BERNAT MASÓ I CARBÓ
MIQUEL MATAS I NOGUERA
JAUME NOGUER I GÓMEZ
JOAN MARIA PAU I NEGRE
SÍLVIA PLANELLA ORIOL
MONTSERRAT ROSELL LÓPEZ
JORDI SOLIGUER I MAS
NARCÍS SUREDA I DAUNIS

Col·laboren en aquest número

CLARA VICENÇ I ROMAGUERA
JOSEP M. ARJONA I BORREGO
GUILLEM MASSALLÉ PUIG
ADOLF CABAÑAS EGAÑA
MONTSERRAT ROSELL LÓPEZ
JOAN M. PAU I NEGRE
JORDI SOLIGUER I MAS
NARCÍS SUREDA I DAUNIS
JORDI GRAU I RAMIÓ
ANTONI BRAMON I SERRA
LORENZO GUERRA SALCEDO

Correcció

CARLA RUFI PIBERNAT

Disseny i maquetació

IGLÉSIES ASSOCIATS

Impressió

Impremta Pagès

Dipòsit legal

GI-427-1988

ISSN

2013-1224

Nota

Els criteris exposats en els articles firmats són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors i no representen necessàriament l'opinió de la direcció d'aquesta revista.

Prohibida la reproducció total o parcial de la revista per qualsevol mitjà sense autorització prèvia del Col·legi de l'Arquitectura Tècnica de Girona.

Diputació de Girona

EDITORIAL	5
Antoni Bramon i Serra	
TEMA CENTRAL	6
L'arquitectura al servei de l'habitatge social	
Edificis pensats per a conviure	
La Fundació Privada Patronat Santa Creu	
Clara Vicenç i Romaguera	
DESTAQUEM	34
La renaixença de Can Roig	
Josep M. Arjona i Borrego	
CECAM	48
Control de qualitat en obres de terraplenat segons el PG3	
Guillem Massallé Puig	
ARTICLE TÈCNIC	52
Un passeig entre arcs, voltes i cúpules	
Adolf Cabañas Egaña	
L'ENTREVISTA	62
Carme Domènech. Primera presidenta del CATGI	
Montserrat Rosell López	
VIVÈNCIES	68
A voltes, hi ha voltes...	
Joan M. Pau i Negre	
CONSTRUCCIONS DEL MÓN	72
La cripta de la Colònia Güell	
Jordi Soliguer i Mas	
ARRELS	76
Arquitectura tècnica genesis, evolució i realitat IV – Incompetències	
Narcís Sureda i Daunis	
COL·LEGI	80
Els Col·legi d'Arquitectura Tècnica de Girona impulsa el programa ATjove	
Els Col·legis d'Arquitectura Tècnica de Catalunya en desacord amb la modificació de la Llei de l'arquitectura	
Antoni Bramon i Serra	
AUTOR LOCAL	84
La ciutat que canvia	
Jordi Grau i Ramió	
LA IMATGE	88
3r premi - categoria col·legiats	
Lorenzo Guerra Salcedo	

Certificat d'estalvi
energètic (CAEs)

Et comprem el teu estalvi

Ajuts per invertir en
eficiència energètica

972 180 603

dyneff

www.certificat-estalvienergetic.cat

EDITORIAL

Habitatge social, rehabilitació patrimonial i innovació constructiva

Antoni Bramon i Serra
President del CATGI

Ja tenim aquí la *La Punxa* número 67, una revista que no seria possible sense la feina del consell de redacció i tots els col·laboradors. Gràcies a tots ells tornem a tenir una publicació plena de continguts tècnics, de divulgació i de molta qualitat.

Com a tema central, us convidem a conèixer les edificacions impulsades des de la Fundació Privada Patronat Santa Creu de la Selva. Es tracta d'una entitat sense ànim de lucre que gestiona més de 600 habitatges en arrendament protegit i que ha impulsat projectes capdavaners com la construcció del Centre Joan Suñer de Girona o el Conviure +60 Llagostera, un model de cohabitatge sènior. Grans exemples d'arquitectura al servei de l'habitatge social.

Parlant d'edificis singulars, un dels articles tècnics està dedicat a Can Roig de Camprodon. A través d'aquesta revista podem descobrir com es va dur a terme el projecte de rehabilitació d'aquesta joia del modernisme de marcat estil neogòtic. Mentre que l'altre article tècnic parla de la rehabilitació d'arcs, voltes i cúpules.

En aquesta revista incloem una entrevista a Carme Domènech, la primera presidenta del CATGI. El resultat és una agradable conversa sobre la professió i l'evolució del sector. Per mantenir la voluntat que *La Punxa* sigui un espai de coneixement i d'actualitat, també hi ha un apartat amb notícies que poden ser d'interès per als nostres col·legiats i col·legiades com és el Programa ATjove que té com a objectiu acompanyar a la comunitat d'estudiants del grau d'Arquitectura Tècnica i Edificació en la seva formació i introducció a la vida professional.

A "Construccions del món" viatgem ben a prop, a la comarca del Baix Llobregat. Allà hi ha la Cripta de la Colònia Güell. És una obra excepcional, on Antoni Gaudí va experimentar noves solucions estructurals i que després va aplicar a obres com la Sagrada Família.

Finalment, el periodista Jordi Grau rememora paisatges de la seva joventut com van ser les hortes de Santa Eugènia, Can Po Vell o els xalets Masó que estaven adossats a la Casa de la Punxa.

Aquests són alguns dels temes que podeu trobar al llarg d'aquestes pàgines. Espero que gaudiu de la lectura!

TEMA CENTRAL

L'arquitectura al servei de l'habitatge social

Per Clara Vicenç i Romaguera

Periodista - Iglésies Associats

Fotografies: Arxiu Patronat Santa Creu, Arcadi Pla, Joana Argerich i Javier Pérez

En el moment de fer una edificació, la primera qüestió que sempre s'ha de tenir en compte és quin ha de ser el seu ús i quins seran els seus usuaris.

Una entitat que fa anys que és molt conscient d'aquesta qüestió és la Fundació Privada Patronat Santa Creu de la Selva. És una fundació privada sense ànim de lucre que es dedica a la construcció

d'habitatges de protecció oficial i a gestionar-los en règim de lloguer assequible. També col·labora amb administracions i altres entitats socials per oferir habitatges de lloguer a preus assequibles.

Imatge exterior del Centre Joan Suñer de Girona.

TEMA CENTRAL

L'arquitectura al servei de l'habitatge social

El Patronat Santa Creu va començar a fer promocions als anys 60 arreu de les comarques gironines, però un dels seus projectes més representatius va ser la construcció del Centre Joan Suñer de Girona.

Es tracta d'un edifici pioner format per 121 habitatges de protecció oficial per a persones majors de més de 65 anys.

Un somni cuinat a foc lent

El Centre Joan Suñer és un edifici que es va inaugurar l'any 2012. Però el somni de construir-lo va sorgir molts anys abans, més d'una dècada, arran d'una necessitat que es va detectar. Lluís Valls Carbó, president del patronat de la Fundació, explica que hi va haver un moment en què es van adonar que molta gent gran que vivia en immobles de l'entitat tenia

problemes de soledat: "Analitzaves una mica les comunitats de veïns i veïes que, per exemple, en un quart segona hi havia una senyora de 85 anys que vivia sola i que no coneixia ni parlava pràcticament amb els altres veïns. Això és habitual en molts llocs, i per això va sortir la idea d'aglutinar en un sol edifici la gent gran que vivia sola i oferir a tota aquesta gent un lloc per viure d'una manera més compartida."

En aquell moment, no hi havia molts exemples, però sí que n'hi va haver un que va servir d'inspiració: l'Edifici Parc Nou d'Olot. És tot un bloc format per 98 pisos que estan destinats a gent gran. Valls coneixia a l'alcalde d'Olot d'aquella època, Lluís Sacrest i Villegas, i li va demanar si els hi podia ensenyar.

Imatge de l'interior de l'edifici.

“Quan ho vaig veure, ho vaig veure clar”, recorda. “L’estructura i organització era fantàstica perquè a més tenien molt a prop l’hospital, una residència de gent gran...”. D’aquesta manera es va començar a gestar un projecte que tenia un objectiu clar: procurar la cobertura de les necessitats de les persones que hi viuen i procurar-los espais on puguin relacionar-se i fer vida social.

Una de les primeres decisions importants va ser la tria de la seva

ubicació. Seguint l’exemple d’Olot, es van escollir uns terrenys de la zona d’accés nord de Girona, en un sector proper a la residència Puig d’en Roca i a l’Hospital Josep Trueta.

Una altra decisió important va ser confiar el projecte a l’arquitecte Arcadi Pla i Masmiqel, amb qui l’entitat ja havia treballat en la construcció de 42 habitatges de protecció oficial al Carrer Puigneulós de Can Gibert del Pla, entre d’altres.

A més, quan es va plantejar el centre, els promotors van tenir clar que també s’havia de tenir en compte la part assistencial. Tot i que l’edifici està pensat per gent gran autònoma, des del Patronat Santa Creu de la Selva eren conscients que, pel seu perfil, són persones que han de visitar regularment els centres sanitaris per a fer revisions o controls. Per això, van signar un acord amb l’Institut Català de Salut, per tal que el personal mèdic i d’infermeria del CAP de Taialà pugui prestar servei al centre. Un

cop a la setmana, hi va un metge i una infermera que fa consultes als residents i pot fer les derivacions a l’especialista en el cas que sigui necessari. Així ho resumeix Lluís Valls: “En comptes que 160 persones s’hagin de moure intermitentment per anar al CAP, el CAP va a casa seva que és molt més còmode”.

Els estudis previs van començar l’any 2003 i van durar tres anys, i entre 2006 i 2009 es va redactar el projecte. El mateix Arcadi Pla relatava en un text de memòria de l’obra que “és el primer gran edifici on hi hem posat l’esforç i l’accent d’una nova concepció, propiciat pels ajuts de les noves normatives, però sobretot, per l’evolució en benefici d’una major complexitat”. En el mateix temps també feia una interessant reflexió sobre la sostenibilitat, tenint en compte que es van plantejar solucions tecnològiques i constructives en l’àmbit de la sostenibilitat i l’estalvi energètic. Pla afirmava: “Fins fa poc temps, jo defensava que l’objectiu era que el consum tingués tendència a ser zero.

Una iniciativa innovadora que uneix comunitat, cura i sostenibilitat en un mateix edifici.

Construcció dels fonaments de l’edifici. Fotografia: Arxiu Arcadi Pla.

La construcció de l'edifici.
Fotografia: Arxiu Arcadi Pla.

Ara penso i estic convençut que hem de fer edificis amb resultat energètic positiu, és a dir, que fabriquin més energia de la que consumeixen. Caldrà cercar sistemes de gestió urbanística integrada que permetin canviar l'escala de la producció i el reciclatge d'energies. Hem de passar de l'edifici individual a l'estructura de barri. Hem de fer eco-veïnats i eco-districtes que permetin una optimització global dels recursos. Tenim, doncs, molta feina per endavant."

Un edifici d'habitatges HPO comunitari

El Centre Joan Suñer està format per diferents espais. L'accés es fa des d'una zona que té caràcter de plaça des de la qual es pot accedir a l'edifici principal, a un bar restaurant i a un jardí privat del qual poden gaudir els residents. La forma de l'edifici contraposa dos volums en T d'alçades diferents: un bloc amb planta baixa més dos pisos i un bloc amb planta baixa

més quatre pisos. Aquests estan units transversalment per un eix de comunicació, que organitza les circulacions a través de grans espais coberts i passeres exteriors. Els espais de circulació tenen unes dimensions considerables per tal d'afavorir les relacions entre els residents.

La planta baixa és la de l'accés dels vianants, que entren per una porta on hi ha la consergeria que proporciona atenció les 24 hores del dia. A la planta baixa, hi ha una zona amb tots els **serveis i locals comunitaris** que hi ha disponibles per als residents: gimnàs, biblioteca i sala de lectura, sala d'actes, sala audiovisual, perruqueria, assistència social, aula de formació o servei mèdic i d'infermeria. Per a serveis amb professionals externs, com la perruqueria i el servei de podologia, els residents han de reservar cita prèviament i el seu cost no està inclòs en el preu del lloguer. El gimnàs és d'accés lliure i moltes de les activitats de dinamització social i cultural que organitza la direcció, així com el servei mèdic i la infermeria no tenen cost per als residents.

L'edifici també té planta inferior on hi ha dos grans **aparcaments** (un sota cada bloc) i trasters. En el projecte es va incloure una plaça d'aparcament per a cada habitatge, tot i que actualment no estan tots ocupats perquè hi ha molts residents que no disposen de vehicle propi o no els interessava tenir plaça de pàrquing. En aquesta planta soterrada també hi ha l'autobugaderia que té dues rentadores i una assecadora. Si bé molts residents prefereixen tenir la seva pròpia rentadora a casa seva.

Actualment, en el centre hi viuen entre 150 i 160 residents, que resideixen en els habitatges que estan repartits a la resta de plantes. Del total d'habitatges, 101 són només d'una habitació, cinc són de tres habitacions i n'hi ha catorze que són allotjaments temporals. Si bé el Centre Joan Suñer està adreçat a majors de 65 anys, el perfil d'habitants té de mitjana 80 anys, ja que els residents s'han anat fent grans a l'edifici. Això també està plantejant noves necessitats assistencials o mancances que s'han detectat. Com a tall d'exemple, al cap

d'uns anys de la inauguració, es va construir un ascensor muntalliteres per si s'havien de traslladar pacients en casos d'urgències. L'edifici disposa d'altres ascensors que permeten una fàcil mobilitat entre les plantes. Aquests aparells són molt utilitzats per la gran quantitat de persones que hi viuen i el seu perfil. Són, de fet, els ascensors més utilitzats de tota la ciutat de Girona tal com van explicar com a curiositat des d'Ascensors Serra (encarregats del manteniment) a la direcció del centre.

Cada habitatge té una superfície de 45 metres quadrats amb distribució de menjador-sala d'estar, cuina equipada, una habitació doble amb armaris encastats i un bany adaptat. Tots tenen calefacció i aire condicionat. A més, un aspecte que va tenir en compte l'entitat en el moment de pensar els habitatges és poder atendre ràpidament els residents en cas d'urgència. Per

això, a cada habitatge es va instal·lar un sistema d'avís d'emergència: són pulsadors que comuniquen directament i a qualsevol hora amb la recepció i permet la comunicació bidireccional. Aquests pulsadors estan situats a l'habitació i en el bany.

L'entitat ofereix un contracte de lloguer d'habitatge de protecció oficial en règim especial: 288 € per habitatge més 49 € de despeses comunitàries, a part d'altres serveis que es vulguin contractar com la plaça d'aparcament o un servei de neteja dels habitatges. La durada mínima dels contractes és de 7 anys i pot ser prorrogable.

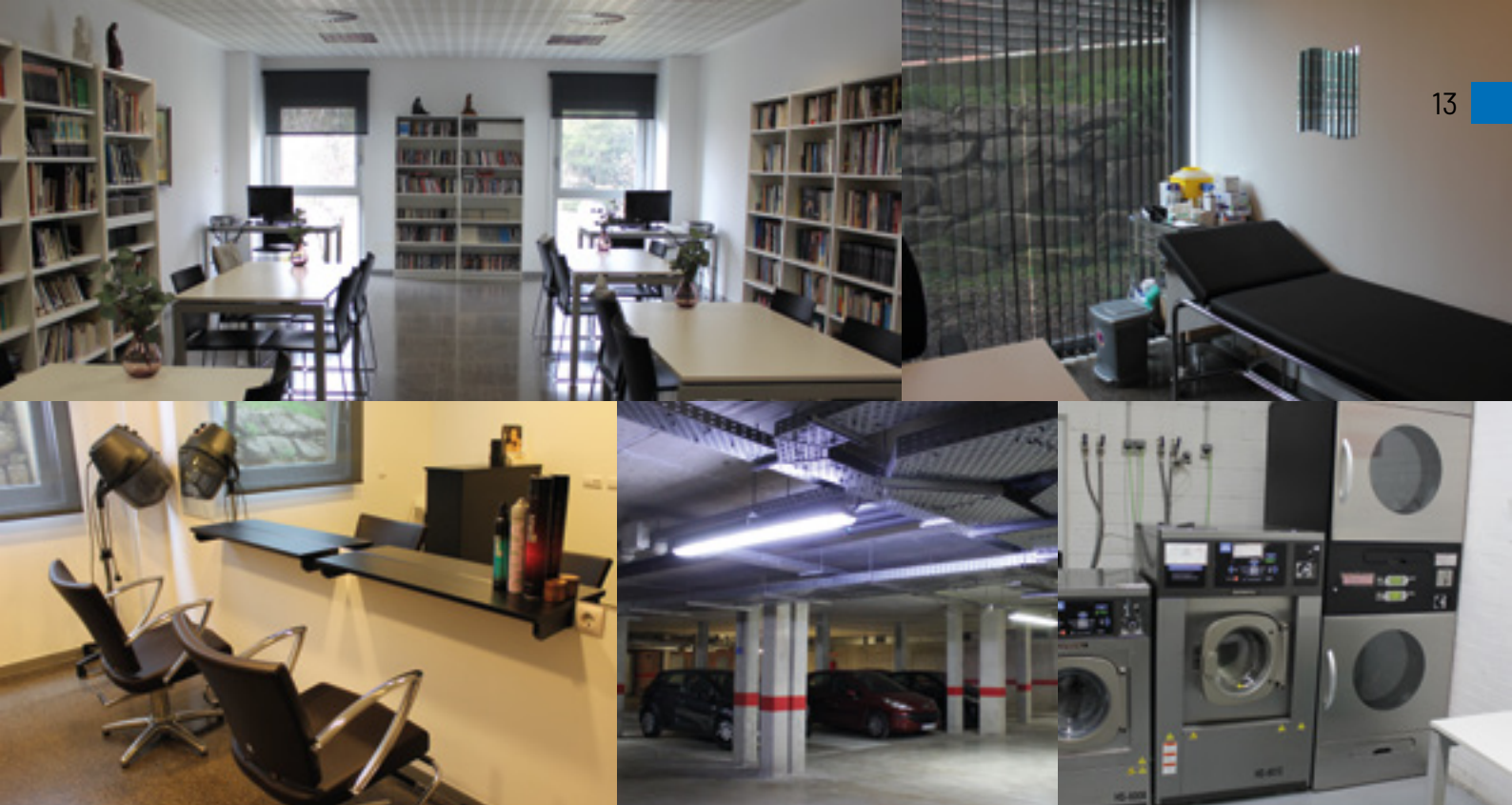
El centre no només ofereix un habitatge de lloguer propi, sinó que les instal·lacions estan pensades perquè els residents puguin tenir el màxim confort. I més enllà de necessitats assistencials bàsiques i propostes i espais d'oci, també es

va tenir en compte altres aspectes per facilitar el seu dia a dia. Per això, el centre disposa d'un petit economat, on els residents poden comprar productes d'alimentació i de neteja. Per altra banda, una aposta del Patronat Santa Creu va ser la creació d'un restaurant en el centre. Es tracta del **Restaurant Girum**, situat a l'espai que fa de plaça d'entrada dels blocs d'habitatges. Inicialment, la mateixa entitat s'encarregava de la gestió del local, però van decidir externalitzar el servei. En el restaurant, els residents poden anar a esmorzar o a dinar amb un

Un model de vida activa i comunitària.

Vista del pati de llums i zones comunes.

Imatges de la biblioteca, espai de salut, perruqueria, aparcament subterrani i bugaderia.

menú diari a un preu econòmic d'11 €. Aquest espai serveix també com a lloc de socialització. El restaurant no només està obert per als llogaters, sinó que qualsevol persona pot anar-hi a menjar (en aquest cas, el menú diari surt a 14 €). Des de l'entitat promotora, han hagut de fer molta pedagogia per tal que els residents anessin al restaurant amb roba de carrer i no, per exemple, amb sabates d'estar per casa o bates. Des de la fundació privada creuen que és important que hagin d'arreglar-se i preparar-se per anar al restaurant per assegurar que no perdin la rutina de fer-ho.

Des de la seva inauguració, la demanda per entrar a viure en el Centre Joan Suñer ha estat altíssima i disposa d'una llarga llista d'espera. Un èxit que també es pot palpar entre els mateixos residents que valoren molt positivament l'experiència. Una d'elles és la Quima Velasco, que en declaracions per aquest article, reconeixia que

defineix viure en el Centre com a "espectacular". La Quima va sentir a parlar del Centre fa uns anys, quan feia poc que s'havia separat i vivia sola en un pis de lloguer. Després de visitar el centre, no va dubtar a apuntar-se i va poder firmar el seu contracte fa poc més d'un any. Destaca que "gairebé ho tenim tot aquí, no ens hem de moure: el metge, la perruqueria, l'economat per si em falta alguna cosa...". També valora molt positivament l'habitatge que té: "hi ha molta tranquil·litat aquí, sembla que no tingui veïns perquè no sento res". Durant aquest temps s'ha integrat molt bé a la vida comunitària que s'impulsa des de la direcció, tant que va proposar oferir classes de ball, ja que ella havia sigut professora en el seu moment. "Firmaria per venir a viure aquí una i mil vegades més", conclou.

L'equipament també és una demostració de la col·laboració i el treball en xarxa que promou la fundació privada amb altres entitats del territori. Així, dels

allotjaments temporals que hi ha a l'edifici, 7 habitatges estan cedits a l'Ajuntament de Girona que, gràcies a un conveni, els utilitza per derivar persones grans que es trobin en situació d'emergència residencial. També hi ha un conveni signat amb La Sopa per tal de derivar persones grans als allotjaments temporals de l'edifici Joan Suñer.

El Patronat Santa Creu va anomenar el centre en record a Joan Suñer i Carbó, un dels patrons de la junta rectora del Patronat que va estar molt implicat en la creació d'aquest projecte i que va morir el 15 de setembre de 2010, anys abans que s'inaugurés. Suñer i Carbó era aparellador de professió i era membre del Col·legi de l'Arquitectura Tècnica de Girona, on va desenvolupar una brillant trajectòria i va formar part de diverses juntes de govern des dels anys 70. Com a professional, també era reconegut per la seva col·laboració en la rehabilitació de l'emblemàtic edifici de la Punxa.

Construir un conjunt arquitectònic exemplar

Arcadi Pla va dissenyar un conjunt arquitectònic que respon a "l'arquitectura mediterrània". Així definia l'arquitecte les característiques de l'edifici, on es va donar prioritat a la llum natural i que s'estructura a l'entorn d'uns patis centrals. Hi ha patis interiors en diverses zones de l'edifici, que generen més amplitud i galeries més amables on poden passejar els residents. També és important el jardí exterior de 5.000 m², que és d'ús exclusiu dels habitants del centre i que inclou un hort i una pista de petanca.

Si el projecte ja va ser revolucionari pels seus espais col·lectius interns, també ho va ser per la seva elaboració de solucions tecnològiques i constructives

en l'àmbit de la sostenibilitat i l'estalvi energètic. L'edifici proposa un sistema integrat de producció energètica i té la qualificació A en eficiència climàtica. En un dels textos elaborats per a la memòria del projecte, Pla apuntava que l'edifici "obre un camí d'aprofundiment en el capítol de la construcció d'edificis que tendeixen al consum energètic zero i, si és possible, puguin passar a ser actius, és a dir, que aportin més energia que la del seu consum propi". Una tendència que l'arquitecte considerava "l'evolució obligada en els pròxims temps per a l'arquitectura en general, i en la de l'habitatge en particular".

Sobre una estructura de pilars i lloses de formigó armat, es va disposar una façana abrigada amb el sistema SATE de Sto (StoTherm Classic) amb un aïllament de 8 cm de Neopor de BASF. Els tancaments

Disseny estructural amb materials eficients.

són d'alumini amb trencament de pont tèrmic, vidres dobles de baixa emissivitat i baix factor solar. L'edifici funciona amb un sistema integrat de producció energètica mitjançant una sala de calderes única, amb tres calderes de gas natural de 240 kW per a calefacció i una central de microgeneració de 20 kw, i dues unitats refredadores de 259 kW cada una. El registre dels consums caudals, tèrmies i frigories, es produeix en armaris registrables des de les passeres,

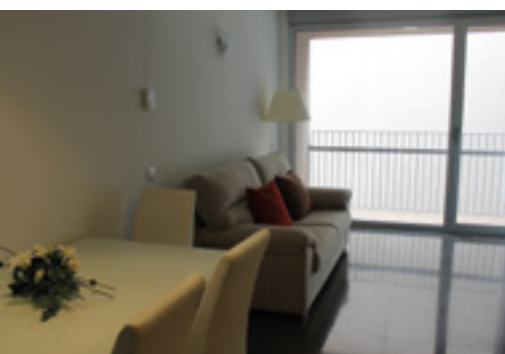
Zona de galeries i accessos als apartaments.

Diferents vistes de l'edificació.

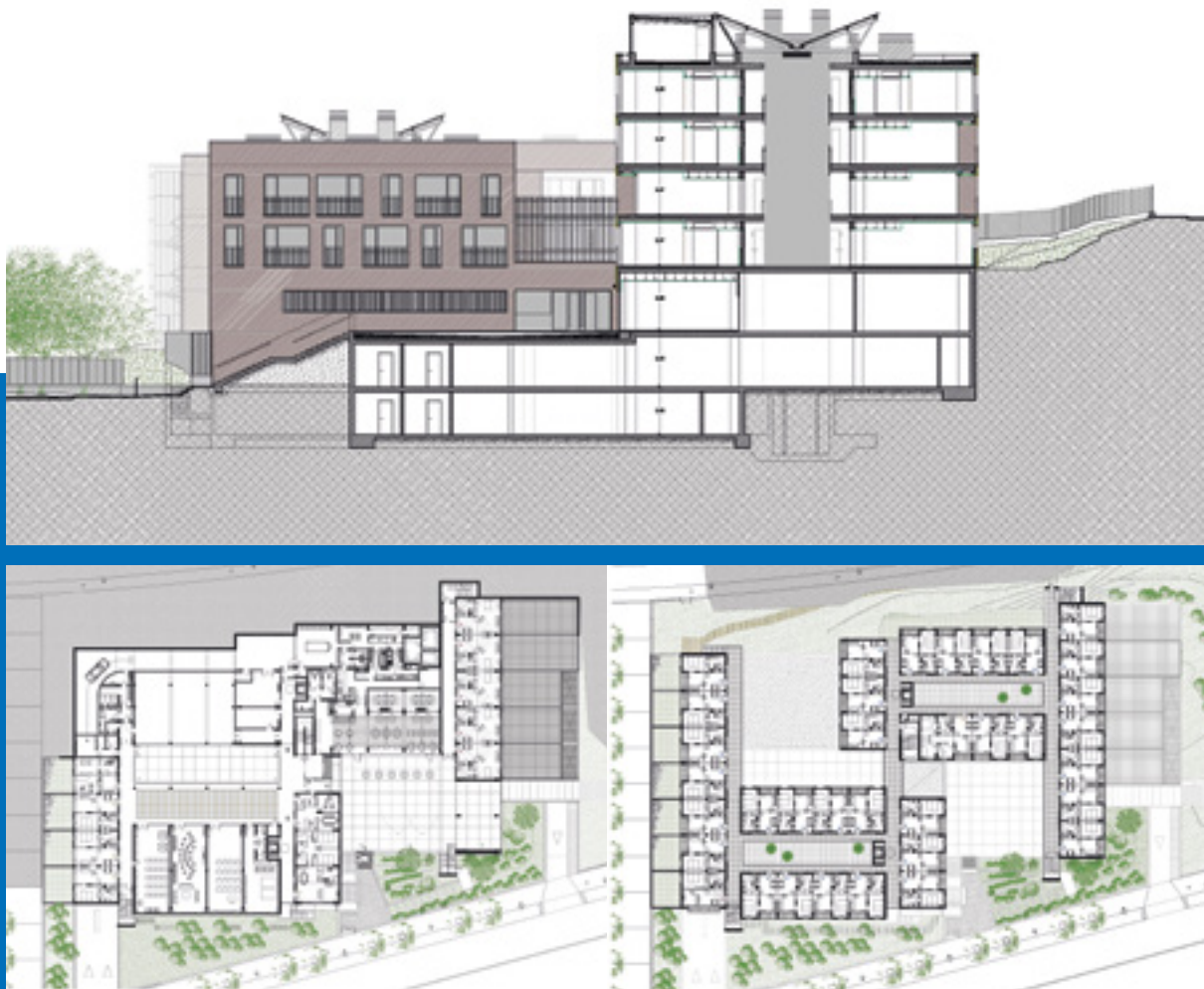

adossats a cada habitatge. El seu control se centralitza des de l'ordinador. Sobretot es va tenir molt en compte que totes les xarxes i traçats d'instal·lacions es poguessin registrar en la seva longitud.

Les obres van començar l'octubre de 2009 i van acabar el febrer de 2012. Amb una superfície inicial del solar de 10.585 m², el projecte va incloure una superfície construïda de 13.120 m². Més enllà d'Arcadi Pla i Masmiquel, la construcció del Centre Joan Suñer va comptar amb la col·laboració dels arquitectes Núria Pla, Stefan Zwiers, Patricia Gutierrez i Jordi Grau, i Jordi Negre com a cap de l'oficina tècnica. En

el projecte també hi van intervenir Joan Fernández i Sara Poch de TECGI SL com a arquitectes tècnics i direcció d'obra. Els responsables de l'estructura van ser Lluís Moya, Silvia Hernández i Anabel Lázaro de BOMA SL. L'empresa PROISOTEC (amb els enginyers Josep Massachs, Frederic Sorol i Marc Masó) va participar en la redacció del projecte de llicència ambiental, el projecte instal·lacions, la direcció d'obra i la certificació energètica de l'edifici. També hi van participar les empreses Estructures Ultra, Construccions Borrat, Fusteria Asparch, Tallers Girona en serralleria, Martí Guixarie, INGISA / PROIMIND en instal·lacions, STO Iberica a les façanes i TEYMA a

Plànols: Arxiu Arcadi Pla.

l'alumini. En total, el projecte va suposar una inversió total de 15 milions 500 mil euros.

La Generalitat de Catalunya va presentar, el dia 21 de juny de 2024, en un acte al Palau Macaya de Barcelona, una proposta de nous models residencials (habitatges amb serveis per a gent gran) que fomenten l'autonomia dels usuaris, fugint del model clàssic de residències institucionalitzades. Per a

preparar aquesta estratègia, primer el Conseller de Drets Socials, i després el Secretari General, varen voler conèixer el model del Centre Joan Suñer. La proposta de la Generalitat està clarament influenciada, entre d'altres, per aquesta visita, com la mateixa Generalitat va exposar a la jornada.

El Centre Joan Suñer va ser seleccionat en els Premis d'Arquitectura de les Comarques

de Girona del 2013 que impulsa de la Demarcació de Girona del COAC. També va rebre una menció especial en els Premis BASF Arquitectura de l'any 2013 per "l'aplicació d'estratègies passives i actives en la proposta residencial de gran complexitat urbana i arquitectònica i per dotar a l'edifici de mecanismes per assegurar el mesurament i el control de l'energia en fase d'ús".

TEMA CENTRAL

Edificis pensats per a conviure

El cohabitatge és un model d'accés a l'habitatge que és poc present en el nostre país, però que està molt implantat al nord d'Europa.

El cohabitatge és un model d'habitatge compartit en què els residents disposen d'una part privada i també hi ha zones comunes. El cohabitatge posa molt d'èmfasi en la col·laboració i la socialització sota un mateix sostre. És a dir, una comunitat de veïns passen a ser companys de pis o d'edifici. Cal tenir en compte que la definició de cohabitatge és àmplia i es pot produir tant en un pis com en un edifici o un complex residencial.

Així, les persones que viuen a la comunitat tenen vides privades independents, però alhora organitzen activitats conjuntament

i comparteixen espais. Les activitats dels veïns i veïnes poden incloure àpats compartits, reunions i dies d'oci, perquè el cohabitatge incentiva la interacció entre veïns.

Aquest model del cohabitatge va ser en el que es va basar el Patronat Santa Creu per a promoure el **Conviure +60 Llagostera**, un projecte de 16 habitatges de lloguer de protecció oficial destinat a persones de més de 60 anys. Per a la fundació privada, aquest projecte va ser una evolució respecte al Centre Joan Suñer de Girona, amb l'objectiu de crear un bloc d'habitatges on la vida en comunitat fos un pilar encara més gran.

Imatge de la façana de l'edifici.

Diferents vistes de la construcció de l'edifici.
Fotografies: Joana Argerich.

Buscar l'equilibri entre la intimitat i la comunitat

El projecte va néixer l'any 2018 amb la compra del solar situat al carrer Roser número 52 de Llagostera. Es tracta d'una promoció formada per 16 habitatges de lloguer de protecció oficial d'entre una i dues habitacions (entre 45 m² i 70 m²) i amb un aparcament i traster per habitatge. Cada habitatge disposa d'un bany, una cuina semioberta o tancada, un menjador-sala d'estar i una terrassa. A més a més, el projecte va incloure un habitatge adaptat per a persones amb mobilitat reduïda.

La promoció està situada en un solar que presentava un lleuger desnivell entre un costat i un altre. Això creava una petita problemàtica en l'organització, ja que les plantes que haurien de donar a peu de carrer serien diferents en funció de si es trobaven a la cara est o a oest del solar. Per evitar que aquesta diferència portés problemes, en el projecte sempre es va parlar de nivells en lloc de plantes. Basant-se en això, l'edifici està format per quatre nivells. L'entrada de l'edifici es va situar en el punt més baix del terreny (nord-oest), que és la cantonada entre el carrer del Roser i el carrer de la República. En aquest punt hi ha l'accés per a vianants i la rampa al pàrquing que representa el nivell 0 de l'edifici. L'aparcament està format per 20 places de pàrquing i 16 de trasters. En aquest nivell també es va incloure un espai de residus, ja que Llagostera és un municipi que té el model de recollida de porta a porta. I, per evitar que tots els residents haguessin de deixar els cubells apilats a fora al carrer, es va habilitar una petita sala al costat del vestíbul de l'entrada per a deixar-los allà. En els nivells 1, 2 i 3 hi ha els habitatges i totes les zones comunes que es van definir. Tots els

Vista dels apartaments amb terrassa que donen a l'interior.

nivells de l'edifici estan connectats per un ascensor i escales.

L'encarregada del projecte arquitectònic va ser Joana Argerich Herreras de GAR Arquitectura, mentre que l'arquitecte tècnic va ser Marc Agustí Muñoz. L'arquitecta tenia l'encàrrec d'implantar un "nou model d'edifici d'habitatges amb espais comuns que facilitessin la relació entre els usuaris i que no es tractés d'un edifici plurifamiliar convencional", tal com resumeix. Les característiques del projecte i la mida de l'edifici promouen la interacció freqüent i les relacions properes buscant un equilibri entre intimitat i comunitat, de manera que es garanteixi el lliure desenvolupament de la vida privada de cadascú, juntament amb

la voluntat de participació en la vida col·lectiva de l'edifici.

Com explica Joana Argerich, a l'edifici es van projectar diferents zones d'ús comunitari: "dues sales comunes de grans dimensions (100 m² cada una), una a cada planta, que faciliten que els usuaris puguin forjar unes relacions de comunitat i que generin sinergies entre ells". I continua: "Són espais pensats tant per a moments de descans, facilitant la lectura amb uns espais amplis i amb il·luminació natural, com per moments de trobada o d'organització d'activitats conjuntes". En el nivell 1, la sala comuna s'ha habilitat com a menjador i una zona de sala d'estar. La sala es troba a peu de carrer del Carrer Almedinilla, que és la

part més alta del solar on es va desenvolupar el projecte. Es tracta d'una sala molt àmplia i lluminosa, ja que es volia que fos un espai que animés als residents a voler-hi passar temps. En el mateix nivell hi ha una cuina industrial, que els residents poden utilitzar lliurement per a cuinar en grup o per fer tallers de cuina autogestionats per ells mateixos. Des d'aquest espai s'accedeix al jardí comunitari, que queda a l'interior del bloc i on els residents poden passejar i socialitzar.

En el nivell 2, la sala comuna s'utilitza com espai d'oci, amb una televisió on els residents es troben per mirar pel·lícules o partits. Allà els residents també hi han creat una biblioteca amb els llibres que

En el projecte també es va pensar que cada habitatge tingués una sortida a l'exterior i llum natural, ja sigui amb balcons que donen als carrers o amb terrasses que donen al jardí comunitari.

tenien ells i que han deixat allà perquè siguin d'ús comunitari. En aquest nivell quedava lliure una sala comuna més petita i els llogaters van decidir que es convertís en un gimnàs on van deixant les màquines que tenen i els seus equipaments esportius. També hi ha una terrassa comunitària que dona a l'espai del jardí.

Per facilitar l'ús de les dues sales comunes de l'edifici també es va tenir en compte el confort dels residents. Per això, el sistema de climatització està programat de tal manera que durant tot el dia la temperatura sigui adequada per estar a la sala. Aquesta és la solució que va trobar el Patronat Santa Creu per evitar que hi hagués problemes entre els llogaters per decidir a quina temperatura s'havien de posar els termòstats. A més, les persones saben que poden entrar en qualsevol moment del dia en els espais comuns i que, encara que no hi hagi ningú, es trobaran a una temperatura agradable. En el cas dels habitatges, els seus habitants sí que disposen d'un sistema propi de climatització i termòstats per a escollir la

temperatura que prefereixen, aquest sistema és per conductes i per mitjà d'una bomba eficient. Tots els habitatges compten amb ventilació forçada amb un sistema de recuperació de calor que millora l'eficiència energètica de l'edifici. L'aigua calenta sanitària funciona amb aerotèrmia. Cal destacar també que en el projecte es va tenir molt en compte que l'edifici tingués una major eficiència energètica i disposa, de fet, de la qualificació A.

Pel que fa a les altres característiques de l'edifici, la façana es va recobrir amb un aïllament tèrmic per donar més confort a l'interior. A les obertures que donen a l'interior s'hi van posar tancaments de xapa metàl·lica perquè necessiten poc manteniment a l'exterior, però alhora permeten que entri molta llum a l'interior. A les sales comunes es va optar per posar-hi uns grans finestrals, que des de fora fan efecte de mirall per tal de donar més intimitat als residents.

Les obres d'aquest projecte van començar el mes de juny de 2021 i es van acabar el març de 2023.

Interès pel cohabitage sènior

Un cop finalitzades les obres, el rept per part del Patronat Santa Creu de la Selva va ser escollir els llogaters. La tria no va ser fàcil, perquè van rebre gairebé el triple de sol·licituds que els 16 habitatges que té l'edifici.

El perfil que buscaven eren persones de més de 60 anys i que fossin autònomes en les activitats bàsiques de la vida diària. Es va establir, també, una preferència sobre la procedència: en primer lloc, Llagostera; en segon lloc, els municipis de Cassà de la Selva, Vidreres, Santa Cristina d'Aro, Tossa de Mar i Caldes de Malavella; i, en tercer lloc, altres municipis de les comarques gironines. Però l'aspecte que es va tenir més en compte va ser la predisposició dels candidats a voler participar activament de la vida en comunitat i a la tolerància vers perfils i interessos diversos als seus.

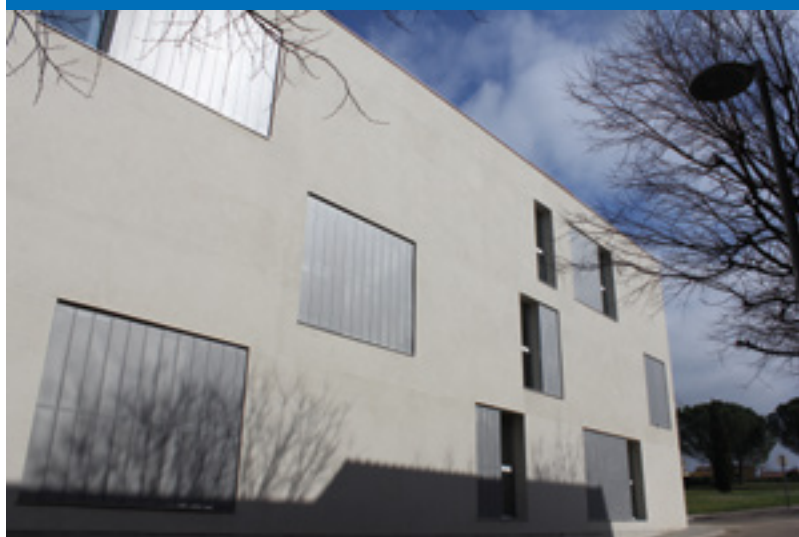
Els primers residents de Conviure +60 Llagostera hi van entrar el desembre del 2023. L'entitat ofereix un contracte de lloguer de 7 anys de

durada amb preus d'habitatge de protecció oficial, que van d'uns 350 € a uns 600 €, en funció de la mida del pis i en contractes prorrogables, que inclouen l'habitatge, l'aparcament, el traster i l'ús dels espais comuns. Actualment, a l'edifici hi viuen tant parelles com persones que viuen soles. Una de les parelles que hi viu és la d'en Fermí Santamaria, de 70 anys, i la seva dona, la Fina, de 67 anys. En Fermí coneixia de ben a prop el projecte des dels seus inicis, ja que va ser alcalde de Llagostera entre 2007 i 2019, i no va dubtar a voler-ne formar part. Explica que ha notat un canvi important en el seu dia a dia: "abans, passàvem la porta del pis i ens tancàvem a casa, però ara quan tanquem la porta encara som a casa de tots". I és que els veïns de l'edifici han creat una comunitat molt unida i que s'ajuda en el seu dia a dia. "La sensació és com si vivíssim a un barri d'abans, on tots els veïns es coneixien i sabies que tenies gent al costat que et podia ajudar sempre", relata Santamaria. Qualifica la unió que han fet a la d'una família i reconeix que a través del grup de missatgeria instantània que han fet, s'estan comunicant tot el dia i fins i tot "ens desitgem el bon dia i la bona nit". En Fermí i la Fina

abans vivien en un pis de Llagostera i, tot i que l'habitatge d'ara és una mica més petit, reconeixen que això no és cap inconvenient perquè tenen els espais necessaris i les zones comunes on fan molta vida. També han notat un canvi substancial amb la climatització, perquè abans només tenien llar de foc.

Una altra de les veïnes amb qui vam parlar durant la realització d'aquest article és la Montse, de 69 anys. Va arribar a l'edifici després d'haver hagut de viure durant 20 mesos amb la seva filla, perquè "no tots podem pagar un lloguer normal". És jubilada i considera una gran sort haver pogut accedir a un habitatge a l'edifici: "M'ha donat molta felicitat, no pensava mai que tindria l'oportunitat de viure d'aquesta manera". A banda de poder viure sola en un pis, destaca que el que li agrada més és poder conviure i explica: "Quedem amb altres veïnes per anar a mirar la tele i berenar en el menjador comunitari, és una manera de no sentir-nos soles". La Montse és una de les llogateres més actives; fins i tot queden per fer activitats per fer fora de les instal·lacions com anar a la piscina o a classes de ball.

Sistema de tancaments d'obertures i finestres.

Zona de trasters.

De fet, aquesta cohesió i convivència ha sorprès molt positivament el Patronat Santa Creu.

No hi ha cap treballador propi que dinamitzi les activitats ni els espais comunitaris i són els mateixos llogaters que s'han anat organitzant per celebrar aniversaris, calçotades, fer festes de Cap d'Any o quedar per mirar pel·lícules a la sala d'estar.

L'ús i l'organització dels espais comuns també es va deixar a l'elecció dels residents. L'únic que van establir des de l'entitat va ser una mínima normativa d'ús. Per exemple, el que sí que es va marcar és que si un resident vol fer una

celebració amb gent externa a la sala d'estar o en el menjador, aquest ha d'avisar-los i ells així poden informar els altres residents que la sala estarà ocupada durant unes hores. Creuen que és un encert haver deixat als residents autoorganitzar-se perquè també amb el pas del temps van creant rutines pròpies.

Per la seva banda, els llogaters també fan reunions de "comunitats de veïns" per parlar de demandes que volen fer arribar al Patronat Santa Creu o propostes de millora. Els llogaters de Llagostera també valoren molt positivament el

manteniment que es fa de les instal·lacions, ja que l'entitat disposa de quatre persones que s'encarreguen del manteniment de tots els edificis que gestionen i així hi ha més agilitat en arreglar problemes que puguin tenir en els habitatges.

En definitiva, Conviure +60 Llagostera és un exemple de cohabitatge sènior que ha demostrat ser un model que soluciona moltes problemàtiques en què es troba la gent gran, com és l'accés a l'habitatge o la soledat.

Vista de la zona enjardinada i l'aparcament subterrani.

L'edifici disposa de diverses zones comunes, com sala de jocs, sala d'estar, gimnàs, cuina i biblioteca.

TEMA CENTRAL

La Fundació Privada Patronat Santa Creu

El Centre Joan Suñer de Girona i el Conviure +60 Llagostera són dos projectes emblemàtics del Patronat Santa Creu. Però la promoció i gestió d'habitatge de protecció oficial de l'entitat va molt més enllà d'això i s'estén arreu de les comarques gironines.

Imatge dels habitatges a Vilafant.
Fotografia: Javier Pérez.

Una entitat que neix de la necessitat

El Patronat Santa Creu va ser creada l'any 1957 pel Bisbe de Girona, José Cartañá, amb l'objectiu de cobrir la necessitat d'habitatge dels moviments migratoris interiors que venien a Catalunya a buscar feina i que, generalment, tenien pocs recursos econòmics. Inicialment, era un patronat benèfic de la construcció, una forma jurídica específica que preveïen els plans estatals d'habitatge de l'època, ja que en aquell moment la Llei de Fundacions encara no s'havia creat.

Lluís Valls Carbó, president del patronat de la Fundació, recorda que la necessitat de crear l'entitat es va detectar amb el cas concret de Torre Gironella i Fontajau, on molta gent vivia en barraques: "Des del Bisbat es va voler trobar una solució", explica. Una de les primeres actuacions va ser la creació del barri de Can Gibert del Pla,

construint-hi 1.200 pisos. També van detectar una problemàtica similar a Blanes, especialment amb totes les famílies que hi van anar a viure per treballar a fàbrica de la SAFA. Allà s'hi van construir uns 400 habitatges, majoritàriament al barri de Ca l'Agudó. En aquells inicis s'oferia accés diferit a la propietat: "com que no es donaven hipoteques als particulars, la hipoteca la feia el Patronat. I llavors en els beneficiaris se'ls feia pagar una petita entrada, una quota que corresponia a 15 anys de lloguer i els usuaris esperaven escripturar a la finalització dels terminis mensuals. Durant els primers anys, es van promoure més de 3.000 habitatges".

Amb el pas dels anys, va anar evolucionant per adaptar-se a les necessitats de la societat i millorar alguns aspectes de la seva activitat. Així doncs, a partir de l'any 2000 van decidir dedicar-se majoritàriament a la gestió integral del parc immobiliari propi encaminat a l'arrendament

d'habitatge protegit. També van detectar que era millor construir o rehabilitar immobles en zones i poblacions més repartides, en lloc d'impulsar grans blocs de pisos concentrats en un mateix barri.

Per a complir millor amb l'objectiu de treballar a favor de l'habitatge de protecció oficial en règim de lloguer, i per a adaptar-se amb més garanties als temps actuals, l'any 2019 la transformació de l'entitat també es va produir en l'àmbit organitzatiu, ja que el Bisbat de Girona i el Patronat varen acordar transformar jurídicament l'entitat en una fundació privada sense ànim de lucre.

La fundació ha passat de promoure grans blocs a apostar per projectes més repartits territorialment.

Actualment, la Fundació Privada Patronat Santa Creu de la Selva està inscrita al Registre de Fundacions de la Generalitat de Catalunya amb el número 3135 i amb la classificació de fundació benèfica assistencial. També està homologada per l'Agència de l'Habitatge de Catalunya com a promotor social d'habitatges de protecció oficial.

Més de 600 habitatges en gestió

Avui en dia, el Patronat Santa Creu gestiona un total de 648 habitatges en arrendament protegit amb la vocació d'arribar a totes les comarques gironines. Té una forta presència a la ciutat de Girona on n'hi ha més de 500. A més, també disposa d'habitatges de protecció oficial a Figueres, Agullana, Salt, Castelló d'Empúries, Olot, Mieres o Vilafant. A l'hora de plantejar-se nous projectes i noves adquisicions, la fundació sempre té en compte oferir lloguer protegit en municipis que siguin àrees de mercat residencial tens i amb una demanda d'habitatge forta com Girona, però també en municipis més petits amb poques promocions d'habitatges de protecció oficial.

En aquesta línia, un dels últims projectes que s'han impulsat és la construcció de 16 habitatges de lloguer de protecció oficial a **Vilafant (Alt Empordà)** pensats per a famílies de la zona. Estan situats al Carrer Mercè Rodoreda, a la zona dels Camps d'en Pineda. Aquest terreny era de titularitat municipal i es va fer una permuta per una parcel·la que tenia l'entitat en el mateix municipi, ja que el terreny municipal tenia unes millors característiques per a desenvolupar-hi el projecte. En total s'han construït 16 cases adossades, una d'elles adaptada a

mobilitat reduïda, que tenen uns 150 metres quadrats de superfície de mitjana cada una. El soterrani és comunitari, amb una plaça doble i un traster per a cada habitatge. La plaça doble i el traster queden ubicats a sota del mateix habitatge, amb el qual es comuniquen directament amb una escala interior.

El projecte va estar elaborat pels arquitectes Javier Pérez Piferrer i Mònica Moré, que expliquen que l'ordenació urbanística original estava pensada en aquesta illa per a 9 habitatges en filera, que eren de dimensions molt més grans que les de l'HPO. En el projecte van haver d'adaptar aquesta ordenació a habitatges de 90 m² útils amb una filera de 13 m de profunditat edificable que va originar una crugia de 4,15 m per a cada habitatge. "Es volia evitar en tot moment que aquestes dimensions generessin sensació d'habitatges anxovats", diuen els arquitectes. Per trencar aquesta percepció, es van adoptar diverses estratègies.

Per una banda, es va crear una composició volumètrica amb diferents alçades de les plantes i joc de cobertes inclinades, trencant la rotunditat lineal del volum únic d'una filera de 70 m de longitud. Per altra banda, la formalització de les façanes no respecta les unitats d'ús. Pérez i Moré expliquen: "S'articula el buit-ple de la façana principal amb l'acabat del revestiment SATE en 4 colors diferents, marcant una geometria de quadrats desplaçats entre ells que impossibiliten percebre amb claredat on comença o acaba cada habitatge". A la façana posterior, que és més plana, aquest joc es va fer també amb els colors que "dibuixen un patró més ample i mai coincident amb la divisió real entre habitatges". Les façanes combinen, doncs, quatre colors de tonalitats terrosses. També es va intentar trencar l'aparença monolítica i contundent de les cases adossades a través de l'alçat. Per això, en els habitatges es van disposar "amb simetries que els agrupen de dos en dos (entrades i xemeneies) i de

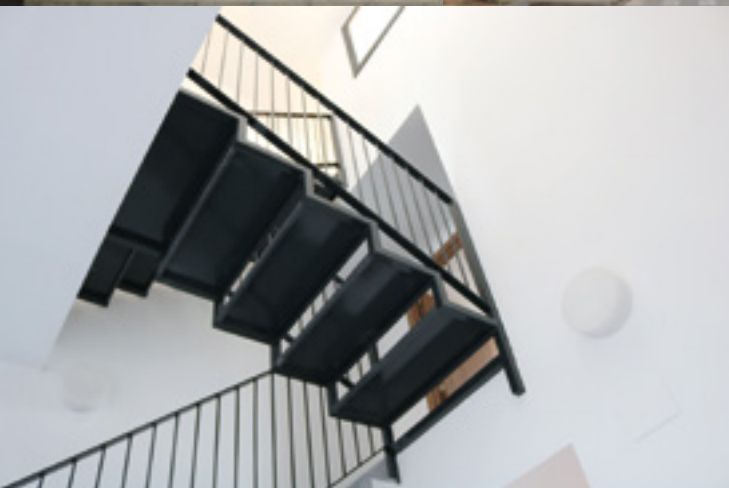
quatre en quatre (junts estructurals i petit canvi de cota per ajustar-se a la rasant)". Els arquitectes apunten que d'aquesta manera "es generen ordres superiors que impedeixen percebre la crugia de 4,15 m". En el projecte també hi van participar els arquitectes tècnics Esteve Sitjà López en la direcció d'obra i de Jesús Bassols Gelí com a encarregat de la seguretat i salut a l'obra.

Els habitatges es van dissenyar per poder aprofitar la llum solar per a poder-les fer més càlides i també amb espais exteriors comuns i individuals de cada habitatge. A la secció dels habitatges es va generar un tall central que separa el davant i el darrere, travessat només per l'escala interior metàl·lica. Els professionals implicats en el projecte relaten que això "permet rebre il·luminació zenital a la zona central, solucionar totes les comunicacions amb una mínima pèrdua de superfície útil que reverteix en les peces principals, potenciar ventilacions creuades no

Imatges de la construcció de l'edifici.
Fotografia: Javier Pérez.

El Patronat gestiona 648 habitatges de lloguer protegit a les comarques gironines.

només a cada planta, sinó també entre plantes". També es genera una certa complexitat espacial que dona "riquesa i qualitat formal a l'interior de les cases".

El garatge també es va condicionar amb ventilació natural creuada. Per a fer-ho, es va haver d'aixecar la planta baixa dels habitatges, però així es va aconseguir un estalvi important en instal·lacions i manteniment, i es va augmentar la qualitat de l'espai.

Cada habitatge disposa d'una placa fotovoltaica instal·lada en el teulat. Les teulades es van resoldre sobre la mateixa llosa de formigó inclinada, generant a les habitacions espais amb el sostre inclinat que donen qualitat ambiental.

Tenint en compte que l'objectiu de l'entitat és oferir habitatge assequible als habitants del mateix municipi, l'assignació dels nous habitatges es va donar prioritat a les persones empadronades a Vilafant. Seguit de les persones que estan empadronades als pobles del voltant com són Avinyonet de Puigventós, Borrassà, Santa Llogaia d'Àlguema, Vilamalla, El Far d'Empordà, Llers, Navata, Cistella, Vilanant, Ordís, Pontós i Garrigàs. El lloguer, de mitjana de 600 € inclou l'aparcament doble, el traster, i té una vigència de 7 anys prorrogables i amb un preu fixat segons els mòduls de la Generalitat de Catalunya.

Fer arribar l'habitatge de protecció oficial als pobles petits

Durant els últims anys, s'han engegat dues línies d'especialització. Per una banda, hi ha la **gent gran**, que està representada per projectes pioners com el Centre Joan Suñer i el Conviure +60 Llagostera. Per altra banda, també s'està especialitzant amb **l'habitatge assequible a pobles petits**, amb l'objectiu d'evitar que la població local de pobles petits marxi. Una fórmula que pot servir per a fer-ho possible és la rehabilitació d'antigues rectories que estan en desús.

El primer lloc on es va seguir aquest model és a Mieres, a la Garrotxa. Allà es va rehabilitar la rectoria que s'ha reconvertit en quatre habitatges assequibles i horts a l'exterior. Actualment, ja s'està treballant en nous projectes en altres pobles petits de la Garrotxa com són Montagut i Santa Margarida de Bianya.

En el municipi de **Montagut i Oix** s'estan construint cinc HPO de lloguer a un edifici situat a la

Rectoria de Montagut.
Façana principal.

plaça de la Llibertat. En aquest cas, la rectoria era del Bisbat de Girona i el Patronat Santa Creu va adquirir l'edifici per a rehabilitar-lo i destinar-lo a la gent del poble. L'arquitecta d'aquest projecte de rehabilitació és Anna López Alabert i l'equip de Nordest Arquitectura, mentre que l'arquitecte tècnic és Dani Castanyer Monteis. L'edifici disposa de tres pisos i projectava la instal·lació d'un ascensor en el bloc, s'ha optat per la creació de noves finestres i obertures per a donar més llum a l'interior dels habitatges, entre d'altres. Els habitatges que es construiran són d'uns 90 metres

quadrats menys un, que ocupa tota la segona planta, i és de 130 metres quadrats.

A **Santa Margarida de Bianya** es rehabilitarà l'edifici de la rectoria del poble, a partir del segon semestre d'aquest 2025. L'edifici té un gran valor patrimonial: va ser bastit durant la primera meitat del segle XVII, tal com ho mostren dues llindes gravades (1633/1646) situades en el portal, i comunica per un passadís amb l'església. El projecte està elaborat per l'arquitecta Neus Roca Cambras —l'arquitecte tècnic és Dani

Rectoria de Montagut.
Construcció de cinc habitatges.

Castanyer Monteis— i inclou la construcció de tres habitatges que es destinaran al lloguer de protecció oficial. Cada habitatge tindrà uns 90 metres quadrats i, a més, disposarà d'un estudi. L'estudi s'ha pensat com un espai independent a l'habitatge que pugui servir com a oficina per a fer teletreball o un petit despatx per als professionals liberals com podria ser un arquitecte. Cada estudi tindrà dos accessos: un accés des de l'habitatge i un des de l'escala comunitària perquè pugui ser un despatx de veritat. Amb aquestes funcionalitats es busca que a l'edifici hi puguin anar "famílies, parelles o gent jove que pugui necessitar un petit estudi", tal com explica Genís Sastreger, gerent de l'entitat. El projecte ja disposa de llicència d'obres i la idea és que la reforma pugui començar pròximament.

El president del patronat de la fundació, Lluís Valls, té molt clar que la rehabilitació és un model a replicar perquè és una manera de tornar a donar utilitat social a un edifici de poble que ja havia tingut vocació de servei. Tot i això, Sastreger puntualitza que aquests projectes no es poden realitzar tan ràpidament com semblaria:

"quan fem petites promocions, hem de seguir els mateixos passos burocràtics i constructius que a les grans promocions. Però creiem que està bé fer-ho perquè hi ha molta demanda d'habitatge assequible als pobles petits".

Els grans projectes de futur

Parlant de grans promocions, la fundació té dos grans projectes que podrien ser una realitat en pocs anys.

Per una banda, hi ha el **Conviure + 65 de Banyoles**. És un projecte que

s'ubicarà a l'edifici de la Casa Missió, també coneguda com a Casa de l'Espiritualitat, a tocar del Monestir de Sant Esteve de Banyoles. L'objectiu és repetir el model de cohabitatge de Llagostera, que tants bons resultats està portant. Aquest edifici tindrà 27 habitatges de lloguer assequible destinats exclusivament a gent gran de més de 65 anys que siguin autònoms i que tinguin ganes de viure en comunitat. Per això, s'han previst moltes zones comunes on els habitants puguin fer activitats com una cuina comunitària, una sala d'estar amb televisió, jardins, un hort urbà i altres àrees exteriors de lleure. La sostenibilitat és un altre aspecte que s'ha tingut en compte: l'edifici tindrà plaques solars fotovoltaïques, recollida d'aigües pluvials i certificació energètica A.

El Patronat Santa Creu ha encarregat la redacció del projecte a l'arquitecta Joana Argerich Herreras i a Marc Agustí Muñoz com a arquitecte tècnic, dos professionals que van estar al darrere de la construcció de Llagostera. La reforma serà integral per a crear els nous espais necessaris de l'edifici. També es mantindran alguns elements característics del conjunt com uns grans vitralls de Domènec Fita que es troben a l'interior i que ara estaran en uns dels espais comuns.

Aquest és un projecte important perquè fa anys que la fundació en té la propietat. Es va iniciar fa més de 15 anys, però va quedar encallat per la troballa de restes arqueològiques en el pati de l'edifici. Les excavacions es van haver d'ampliar anys més tard i es van descobrir diverses restes medievals de l'antiga muralla del Monestir. Després de fer l'estudi arqueològic corresponent, el projecte es va reprendre fa uns mesos i actualment ja disposen de la llicència d'obres i s'estan executant els treballs preliminars.

Per altra banda, l'altre projecte en què està treballant l'entitat és la cons-

La fundació impulsa dos grans projectes per a gent gran a Banyoles i Vilablareix amb més de 140 habitatges protegits, fomentant la vida comunitària i l'accessibilitat.

trucció d'uns 120 allotjaments HPO a **Vilablareix**, d'aquests 90 seran per a majors de 65 anys i 30 seran per a joves de menys de 35 anys. En aquest cas, seria similar al Centre Joan Suñer amb alguns serveis pels seus habitants, com una consergeria 24 hores, una direcció i espais comuns. L'entitat va adquirir dos terrenys per a fer un edifici prou gros per a fer-lo sostenible. Lluís Valls explica que es planteja com un edifici d'habitatges, però amb solucions i tècniques constructives de centre assistencial, en el sentit que es vol aplicar no només els requisits tècnics del decret d'habitabilitat i d'accessibilitat (amplades, circumferències, escales, etc. pròpies dels habitatges), sinó també criteris i solucions d'edificis assistencials (ascensor munta lliteres, medicalització d'inici del box mèdic i d'infermeria, amplades dels passos de portes i banys, formació en gericultura del personal del centre, etc.). Això és un procés de millora contínua, a partir de l'experiència adquirida. Actualment, s'està fent l'estudi previ i el projecte l'està liderant l'arquitecte Javier Pérez Piferrer.

DESTAQUEM

La renaixença de Can Roig

Josep M. Arjona i Borrego

Arquitecte Tècnic

Fotografies: Josep M. Arjona i Borrego

El febrer de 2022, al final de l'article de *la Punxa* número 61 *Can Roig – Modernisme camprodoní a la sala d'espera*, es deixava a l'aire la possibilitat real de rehabilitar un edifici singular, situat a la porta d'entrada de Camprodon des de Molló, que ja s'havia transformat en una icona del municipi. Es volia recuperar la seva fesomia original i tots els elements que el van fer una petita joia del modernisme de marcat estil neogòtic, al mig dels prats que envoltaven la vila.

Aquesta possibilitat va passar a ser un fet quan a l'abril del 2022 s'inicien tots els tràmits per reprendre unes obres aturades des de feia 6 anys i que van reiniciar-se al juny del mateix any. Va ser una realitat 10 mesos després, l'1 d'abril de 2023, amb la inauguració que va organitzar la propietat i l'Ajuntament de Camprodon, amb personatges vestits d'època i diferents parlaments a càrrec de la propietat, la família Pujol-Busquets; l'arquitecte de la rehabilitació, Ferran Vila Barceló; l'alcalde de Camprodon, Xavier Guitart, entre altres.

Anunci de la inauguració de Can Roig.
Ajuntament de Camprodon, abril de 2023¹.

Can Roig el febrer de 2025.

¹ AJUNTAMENT DE CAMPRODON – La inauguració de Can Roig es durà a terme el pròxim 1 d'abril - <https://www.camprodon.cat>

Inauguració l'1 d'abril de 2023. Fotografia: Ferran Vila.

La jornada festiva es va tancar amb una audició de sardanes de la Cobla Montgrins i el lliurament d'una bossa-obsequi als assistents que contenia un llibret amb la història de Can Roig publicat per l'Ajuntament, una escata

ceràmica original de les cobertes de les torres i una "portada inventada" de les *Aventures de Tintín - L'enigma de Can Roig*, dissenyada pels arquitectes Ferran Vila Barceló i Ferran Vila Franch.

Reprendre el camí

Els primers passos per poder fer les obres havia de ser la modificació del conveni que havia fet l'anterior propietari Josep Batlle (†) amb l'Ajuntament, l'any 2014, donat el canvi de titular i dels condicionants, ja que la nova propietat no tenia interès a fer un aprofitament urbanístic de la resta dels terrenys de la finca, com es preveia al primer conveni. De la mateixa forma, també calia tornar a fer una modificació puntual del Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) de Can Roig, per establir els nous criteris normatius.

Serà el 8 d'abril de 2022 quan el Ple de l'Ajuntament aprova inicialment el Conveni urbanístic per a la represa de les actuacions de rehabilitació a l'edifici de Can Roig, amb una addenda al conveni urbanístic del 2014². L'aprovació definitiva serà el 24 de maig i es publicarà al Butlletí Oficial de la Província de Girona (BOPG) l'11 de juliol de 2022². En aquest nou conveni, entre altres apartats, l'Ajuntament feia palès el seu interès en què es traslladés fora de l'àmbit de la finca de Can Roig l'ampliació del sostre prevista anteriorment donat que, en cas de construir-se, aquesta nova edificació esdevindria una pantalla visual que tindria un impacte notable desmereixent la visió d'un edifici catalogat, un cop fos restaurat. Com és evident, aquesta ampliació no s'ha portat a terme.

Paral·lelament, també es van iniciar els tràmits per fer una nova modificació puntual del PGOU de Can Roig, aprovada inicialment el 4 de juliol de 22², cosa que era del tot necessària per establir els canvis urbanístics adients. Després d'una pròrroga de l'exposició pública al gener de 2023, es va aprovar de forma definitiva el juliol de 2023 i es va publicar al BOPG el 7 de març de 2024².

² DIPUTACIÓ DE BARCELONA – CIDO, Cercador d'Informació i Documentació Oficials – CIDO, Normativa local vigent, Camprodon – https://cido.diba.cat/normativa_local/6935796/planejament-urbanistic-ajuntament-de-camprodon

Modificació puntual del PGOU³.

Quatre notes del projecte de rehabilitació

L'aspiració de la nova propietat era tornar a donar-li a la casa la mateixa configuració i estètica que havia meravellat el poble a principis del segle passat, fent-la aparèixer a diferents revistes d'arquitectura de l'època. Així, la idea era acabar les obres de rehabilitació, iniciades

l'abril de 2015 i aturades sine die el 16 d'abril de 2016. Es podria dir que, en aquesta primera fase de reconstrucció estructural que va dirigir l'arquitecte Joan Tresserras Dou d'Olot, van consolidar-se els fonaments i es va reforçar l'estructura amb un sistema de perfils laminats d'acer i forjats de xapa col·laborant, lligant sostre i parets planta a planta.

Un forjat col·laborant és un sistema estructural mixt compost per una xapa metàl·lica nervada a la part inferior, que serveix a la vegada com a encofrat perdut, en la qual es munta un armat base amb una sèrie de nervis. Aquests contribueixen a reforçar la resistència, per conformar una llosa superior que s'acaba amb el formigonat de tota la superfície, amb la particularitat que la xapa inferior també treballa estructuralment, d'aquí el nom de col·laborant. Per tant, en la primera fase de la rehabilitació, es van fer els fonaments de reforç pels pilars metàl·lics, el sostre de la planta baixa, aquest amb una de llosa de formigó armat, i els sostres col·laborants de la planta noble i de la planta pis, restant per construir el sostre de la planta sota coberta,

Estat abans de reprendre les obres, fet amb dron³.

deixant la casa pràcticament sense teulada.

Abans de prosseguir les obres, es va fer un estudi, amb l'ajuda d'un dron, sobre l'estat real de la nova estructura i dels tancaments que s'havien conservat, en especial les cobertes. Aquest estudi va permetre observar perfectament el patró de colors de les escates i teules de les tres torres que encara es preservaven. A la vegada, donat que no havien quedat documents, plànols o croquis del projecte de construcció, es van analitzar les poques imatges que van trobar-se de la casa, que van permetre disposar de mostres de tots els elements únics que conformaven la façana, com la cara de la Santa que presideix la cantonada esquerra de la façana principal, Santa Emerenciana.

Forjat col·laborant a la planta pis, amb jàsseres i pilars metàl·lics.

³ Fotografia estreta del vol de dron inicial – Subministrat per FERRAN VILA BARCELÓ, arquitecte

Detalls de façana als anys 70⁴.Estudi de les teules amb el dron⁵.

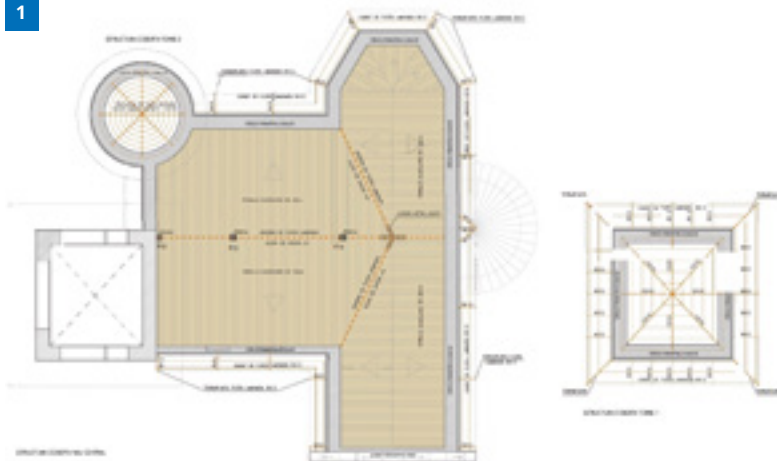
Tal com recordaven en l'article de 2022, que es pot consultar amb accés lliure a la pàgina web del Col·legi⁵ o al repositori cooperatiu de la Diputació de Girona "Regira"⁶, la casa va ser promoguda pel doctor Emerencià Roig i Bofill i dissenyada per l'arquitecte Simó Cordoní i Carrera. D'aquí que fos molt lògic que ornamentessin la façana de casa seva amb Santa Emerenciana, homònima del propietari, que era una màrtir romana que va morir el 304 durant les persecucions cristianes de l'emperador Romà Dioclecià. Pocs dies després de la mort de santa

Agnès, una noia, anomenada Emerenciana, va ser detinguda mentre pregava a la seva tomba. Va dir que era la filla de la mainadera d'Agnès i, per tant, la seva germana de llet. La noia els va recriminar la mort d'Agnès i va proclamar la seva fe cristiana, per la qual cosa també va ser morta, lapidada; per això va ser proclamada Santa. La imatge, de proporció natural, porta una palma a la mà símbol de martiri a la iconografia cristiana.

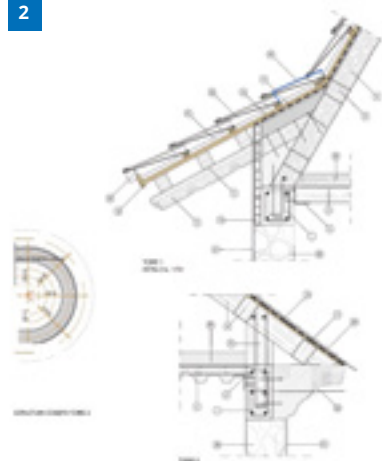
Tota aquesta informació va servir per poder enllestir el projecte de rehabilitació dels elements inacabats.

Es va dissenyar un segon pis, sota coberta, amb un sostre de bigues i jàsseres laminades i entrebigat de fusta, afegint una estructura per sobre d'aquest, conformant una nova coberta amb els patrons de la teulada original, també amb bigues i jàsseres de fusta laminada. Això va permetre refer la fesomia original de les teulades i alhora va permetre aprofitar-ne l'espai de sota. El recull d'informació també va servir per recuperar la magnífica vestimenta de les façanes, buscant el lluïment del temps passat, cercant tots els elements i materials que la van fer una construcció diferent.

1

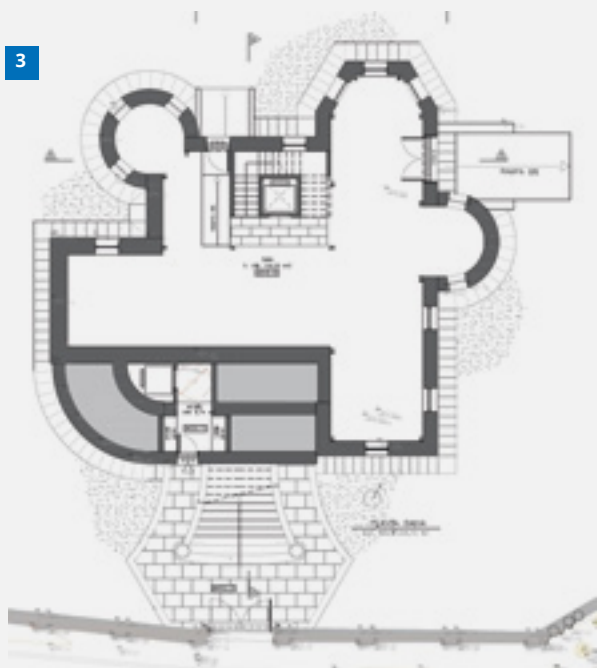
2

⁴ CAN ROIG, Camprodon – Ajuntament de Camprodon, març de 2023

⁵ JOSEP M ARJONA i BORREGO - CAN ROIG, Modernisme camprodoní a la sala d'espera – Revista la Punxa número 61, pàgines 42 a 57, 2022 - www.catgi.cat/index.php/el-col-legi/revista-la-punxa - www.bibgirona.cat/regira

⁶ FERRAN VILA BARCELÓ, FERRAN VILA FRANCH, arquitectes – Projecte i direcció d'obres de la rehabilitació de Can Roig, 2021/23

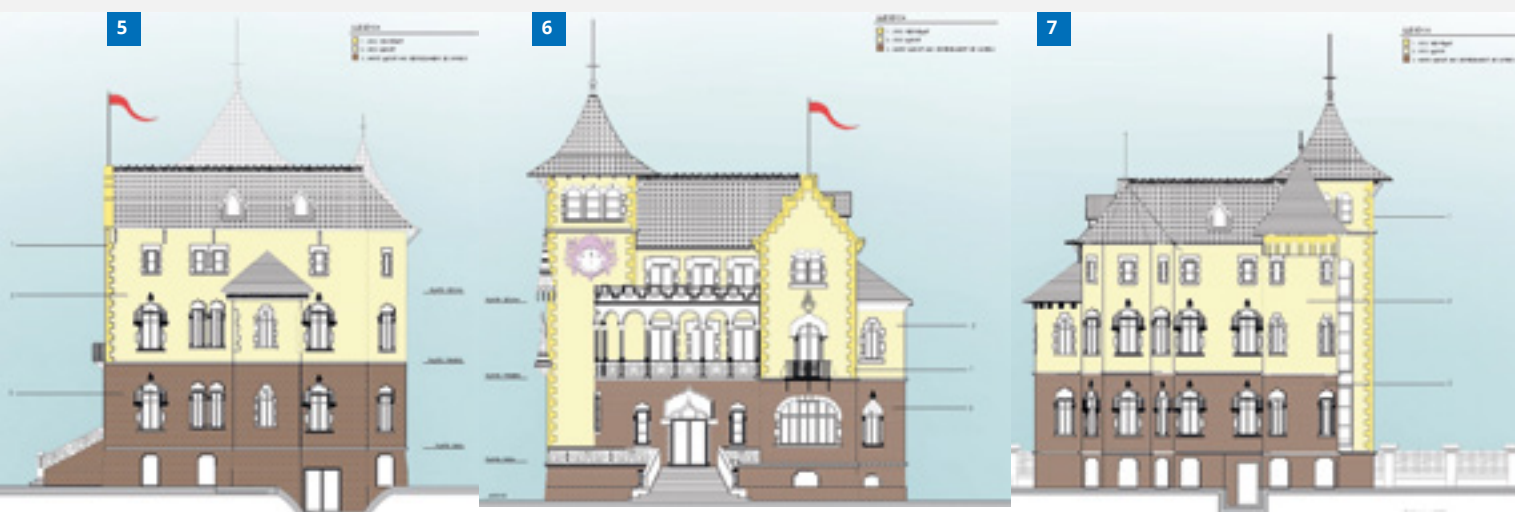
Es podria dir que, en aquesta segona fase de la rehabilitació, la intenció va ser perfilar de forma diàfana la planta baixa semisoterrada, antigament destinada al servei, per acabar de tancar la planta noble de la casa. Aquesta planta era més alta que la resta de plantes, donat que en el seu moment havia estat la planta principal de la residència. Es volien connectar ambdues plantes amb un ascensor situat a l'entrada principal.

També es volia recuperar la planta pis, on havien estat les estances

privades de la família, i aixecar una planta pis 2n, antic sota coberta on, antigament, hi havia la residència dels servents, la qual ara comunicaria amb el nou sota coberta que també s'aprofitaria. Totes les plantes estan connectades per un altre ascensor que s'ubica al centre de l'escala principal que comunica tots els espais.

A la planta pis és on es troben la majoria dels elements més singulars de l'edifici a restaurar, començant per la galeria coberta de planta oval que resguarda la porta d'entrada. La galeria està

encastada entre les dues torres quadrades i la formen arcades de mig punt d'intradossos abossellats (l'interior de les quals formen motllures convexes semicirculars), columnetes tripartides amb capitells troncocònics d'ornamentació vegetal i amb una barana massissa, perforada per una sèrie de quadrifolis, que són elements decoratius formats per quatre lòbuls semicirculars col·locats imitant el contorn d'una flor. La galeria està acabada per un guarda pols que sosté un coronament emmerlat ornamentat i amb tres gàrgoles per sota dels

1. Estructura de la nova coberta del projecte de rehabilitació⁶

2. Detalls de la coberta⁶

3. Planta baixa del projecte de rehabilitació

4. Planta noble del projecte connectada amb la planta baixa amb un ascensor situat a l'entrada

5. Façana lateral amb rampa d'accés⁶

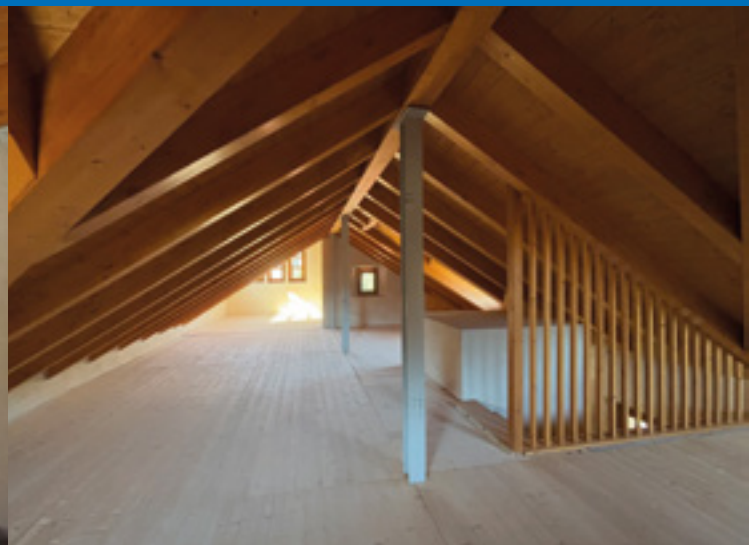
6. Façana principal⁶

7. Façana posterior amb rampa d'accés⁶

Planta segons pis amb estructura de fusta laminada i l'ascensor al centre.

Aprofitament sota coberta.

merlets. Merlets que a l'edat mitjana eren defensius i aquí son merament decoratius.

A la part esquerra de la galeria oval, just a la cantonada de la torre esquerra, sobre una base ornada amb motius neogòtics, es troba la nova imatge de la Santa, que està protegida per un gablet d'estil neogòtic profusament decorat (element decoratiu a manera de frontó agut que es col·locava a l'acabament de les façanes a l'arquitectura gòtica). A l'altra banda, a la torre dreta, es va preveure refer el balcó i la seva obertura que té un arc de mig punt amb traces gòtiques a l'intradós, i el protegeix un guardapols mixtilini (en part recte i en part corbat), acabat a la part central superior amb un floró exuberant. Per refer el balcó, es va muntar una estructura metàl·lica amb perfils de ferro forjat adossada al parament on s'ha recuperat el disseny de la barana, també de ferro forjat, en la qual s'ha conservat el motiu central amb les lletres "ER", les inicials del propietari Emerencià Roig, rematant el paviment amb rajola ceràmica vidriada.

A la planta segona, per sobre de la galeria, es va preveure refer l'esgrafiament amb relleu del rellotge de sol original, amb els colors de 1901, que ocupava la façana de la torre esquerra. De la mateixa forma, també es va preveure recuperar l'esgrafiament amb relleu de la torre dreta, en el qual apareix l'escut de Catalunya i la data de construcció, tot adornat amb motius florals, i pel qual l'arquitecte va fer un croquis de treball amb tots els detalls.

Una obra complexa

Preparada la documentació tècnica indispensable, la següent tasca va ser trobar les empreses especialitzades que la poguessin portar a terme, necessàries per fer una obra excepcional, com antany van ser necessaris els mestres d'obra i els artesans. Si bé a la primera fase de la rehabilitació el 2015, l'empresa constructora va ser Construccions Freixenet de Camprodon, i al final de l'article del 2022 es comentava que potser seria aquesta mateixa empresa la que reprendria les obres, finalment la reconstrucció material de la segona fase va estar a càrrec de l'empresa Josep Busquets i Fill SSCP de Vilallonga de Ter, ja que també són de la mateixa zona.

Ferran Vila comenta que per refer totes les peces de pedra artificial, o pedra decorativa com l'anomenen alguns, la idea inicial era la contractació de l'empresa

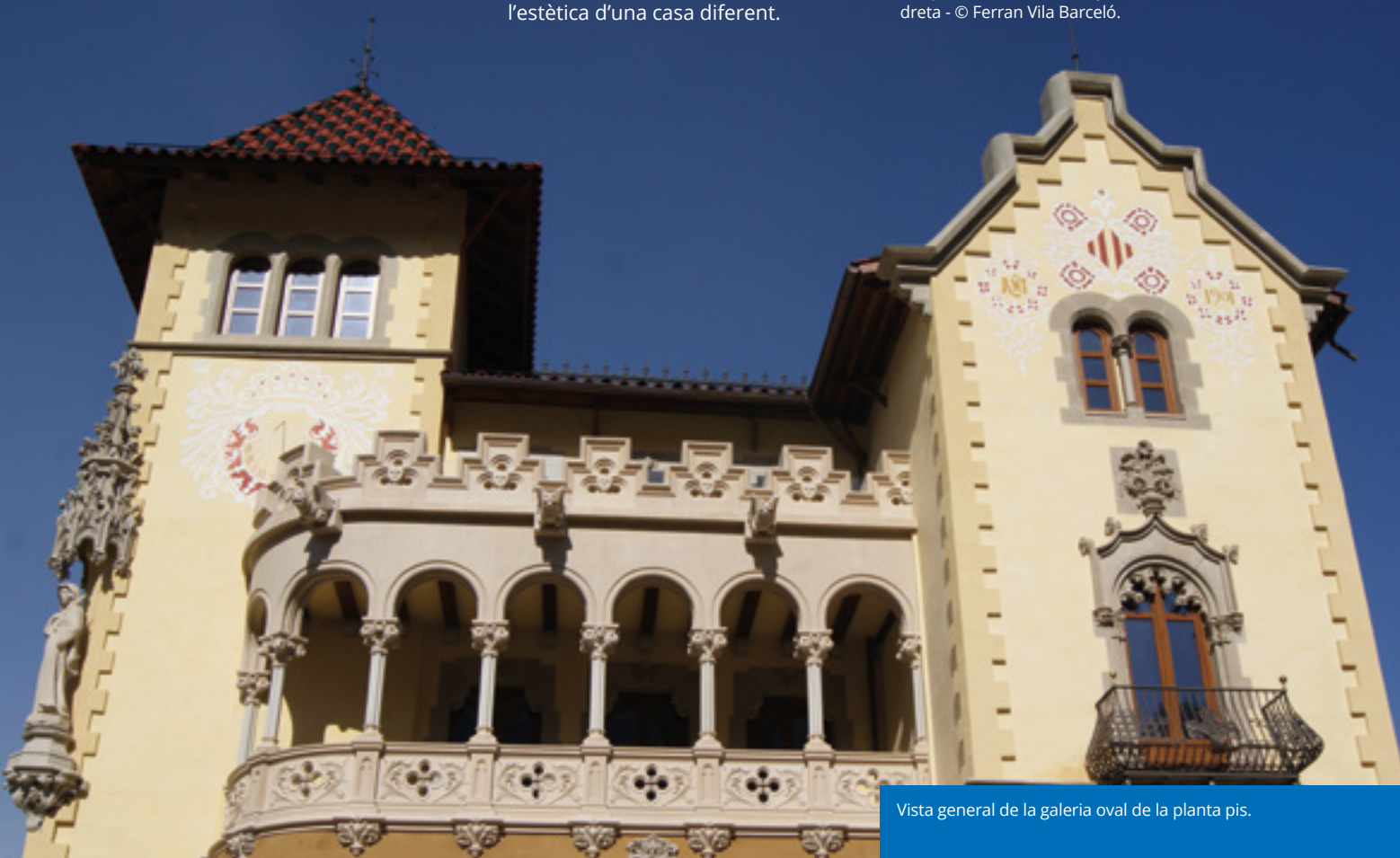
Francisco Fuster de Barcelona, perquè era la mateixa que va fer les peces de pedra per la casa a principis del segle XX, però resulta que aquesta companyia havia tancat no feia gaire per manca de relleu generacional. Per tant, es va haver de contactar amb una altra que, casualment, era la seva competència, José Peraire SA del Papiol, una empresa familiar fundada el 1929, especialitzada en pedra artificial tal com ells mateixos es defineixen. Fabriquen i preparen elements de formigó armat, peces autoportants, reproduccions per a la restauració de façanes, models d'escultura, maquetes i peces de restauració.

Els tècnics de l'empresa, amb l'estudi dels elements originals que havien quedat, juntament amb Ferran Vila, l'arquitecte, van preparar diferents detalls a mà alçada que acompanyessin els plànols del projecte, per fer els motlles necessaris per confeccionar noves peces de pedra artificial. Alhora, es restauraven les peces de pedra artificial originals que s'havien pogut recuperar, guarnint tots els paraments com requeria l'estètica d'una casa diferent.

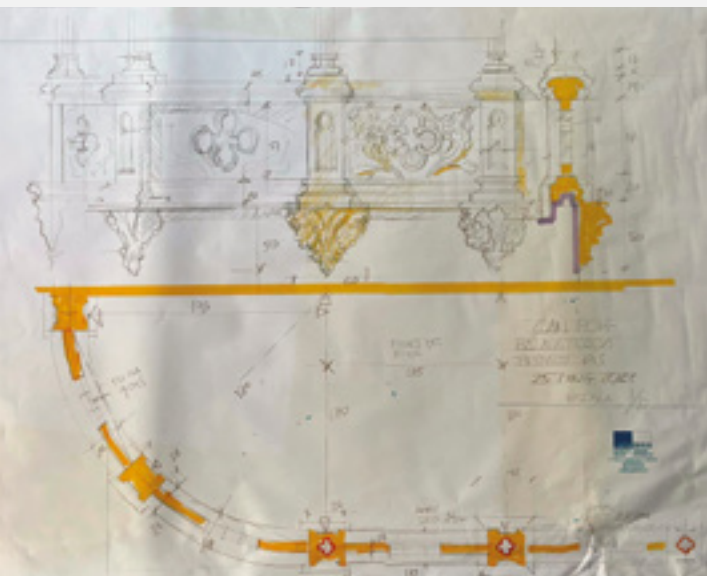

8. Balcó recuperat amb les lletres "ER".

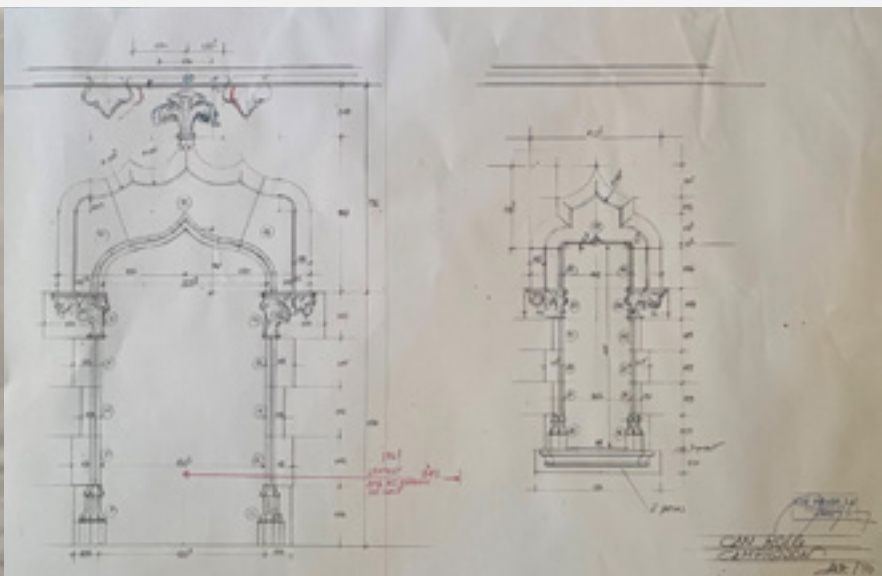
9. Croquis de treball de la façana de la torre dreta - © Ferran Vila Barceló.

Vista general de la galeria oval de la planta pis.

Croquis de treball de la galeria oval - © Ferran Vila Barceló.

Croquis de treball del balcó i una finestra - © José Peraire SA.

10. Restauració de peces originals recuperades⁴.

11. Motlle per una peça nova⁴.

Per fer l'estructura de la coberta i la teulada es va triar l'empresa Teules 2001 SL de Vilanova i la Geltrú, especialitzada en qualsevol mena de teulat i cobertes inclinades des de 1990, la qual va haver de desmuntar el cobriment de les torres que quedaven en peu i formar les diferents estructures de fusta laminada, previstes al projecte, i així reconstruir l'embolcall superior de l'edifici de la forma més fidel a la concepció original. Molts dels treballs es van fer a peu de carrer, al jardí, i es van transportar amb grua fins al seu lloc precís.

Ens comenta l'arquitecte que, amb les mostres que es van aconseguir de les torres que havien quedat en peu, gràcies a Josep Moreno de l'empresa Teules, van poder demanar les escates i teules vidriades necessàries, que van ser fabricades a mà per una empresa del país, la qual els hi va donar la forma pertinent i la gamma de colors primitius. Sobre el carener del teulat hi ha l'únic element que va venir de França, simplement perquè aquí no existeix cap empresa que ho fabriqui, i són els ornaments d'espigues de zinc del

carener, que li donen un acabat més senyorial a la coberta de l'immoble.

Pels estucats i esgrafiats de les façanes es va contactar amb Façanes Vilar SL de Gurb, una empresa especialitzada en revestiments de façanes, tant d'obra nova com de manteniment, restauració i rehabilitació. De fet, l'arquitecte comenta que són experts en el camp de la restauració, que treballen sovint en edificis catalogats del nostre Patrimoni Arquitectònic Català. Ha estat l'empresa encarregada de guarnir l'exterior de l'edifici i, sobretot, de tornar a dotar-lo de dos dels elements que el feien únic: el rellotge de sol i l'escut de Catalunya ornamentat amb l'any de construcció als laterals.

El resultat ha estat la recuperació d'una mostra icònica del modernisme camprodoní, de marcat estil neogòtic, que durant molts anys havia estat la desafortunada postal d'entrada a Camprodon, per l'est, des de Molló. Malgrat el seu estat d'abandó durant molts anys, s'han pogut recuperar força elements de la casa original com la porta de l'entrada principal, en la qual, a la fusta nova que la conforma s'han pogut recol·locar tots els claus i ferramenta primigenis en el seu mateix lloc. Si bé no s'han recuperat les xarneres de planxa metàl·lica originals, força rovellades, sí que s'han reproduït fidelment. El conjunt de la porta i l'escalinata, amb els motius florals de la barana, li donen un aspecte senyorial.

El futur

Com s'ha publicat en diferents diaris, tant locals⁷ com nacionals, Can Roig és de propietat particular, però ha passat a mans

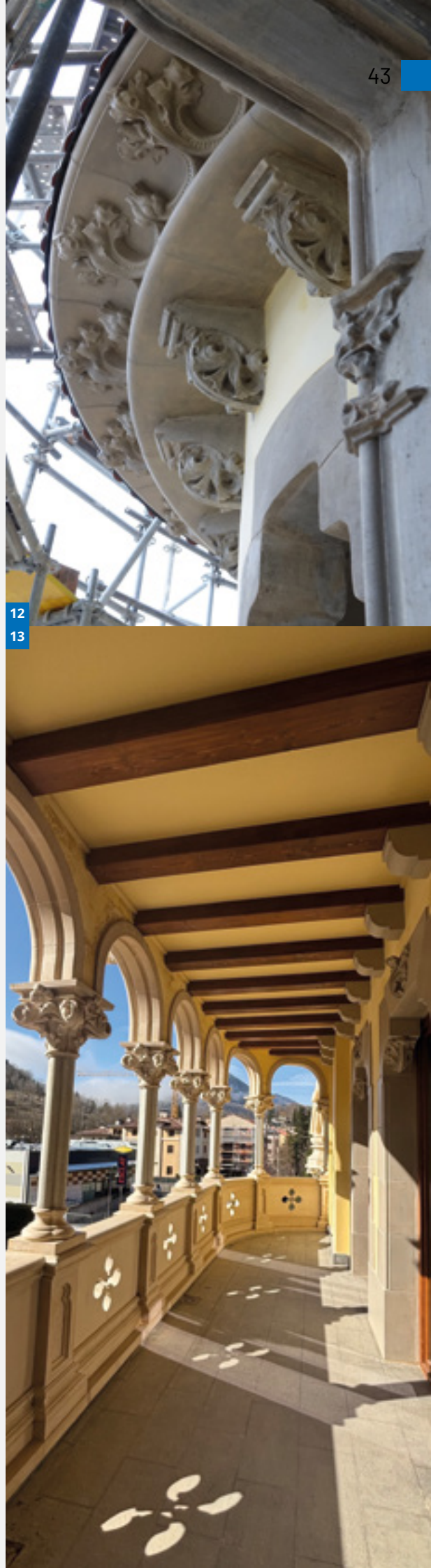
de l'Ajuntament de Camprodon mitjançant un contracte de lloguer, gràcies a diferents subvencions pel seu aprofitament. En consonància amb el que s'ha publicat, Ferran Vila ens fa un petit esbós del destí de cada planta, tot i que encara no s'ha enllestit cap dels projectes des de la seva inauguració l'1 d'abril de 2023.

"La rehabilitació de la casa de Can Roig s'està alentint molt" són les paraules de l'alcalde Xavier Guitart, en l'entrevista que li van fer al *Punt Avui* el dimecres 8 de gener de 2025⁸. En la dita entrevista informa de la quantia de les subvencions que tenen pel lloguer, i per adequar l'immoble en un centre obert al públic. La previsió per cada planta seria la següent:

- > A la planta baixa s'ha de tancar un pacte amb el departament de Salut per poder ampliar els serveis de CAP, que s'ubica just a la part de darrere de Can Roig, i que estarien connectats per la rampa de la façana posterior, amb una passarel·la de vidre. De fet, una maqueta que es va fer de la rehabilitació de l'edifici ja va preveure aquesta connexió.
- > En la planta noble, o planta primera, s'està en converses amb Ferrocarrils de la Generalitat per ubicar un centre d'informació de la pista d'esquí de Wallter, on també s'habilitaria una zona com a espai cultural. D'aquesta manera, la planta baixa (semisoterrada) i la planta noble estarien en règim de lloguer amb la Generalitat de Catalunya. Actualment, ja s'utilitza per alguns actes populars, com per exemple per la Cavalcada de Reis d'aquest passat 2024, en què els reis van voler instal·lar-se en aquest espai emblemàtic i carismàtic de Camprodon.

12. Col·locació de les peces de pedra noves.
© Ferran Vila Barceló.

13. Galeria oval acabada amb peces de pedra artificial noves.

14

15

16

17

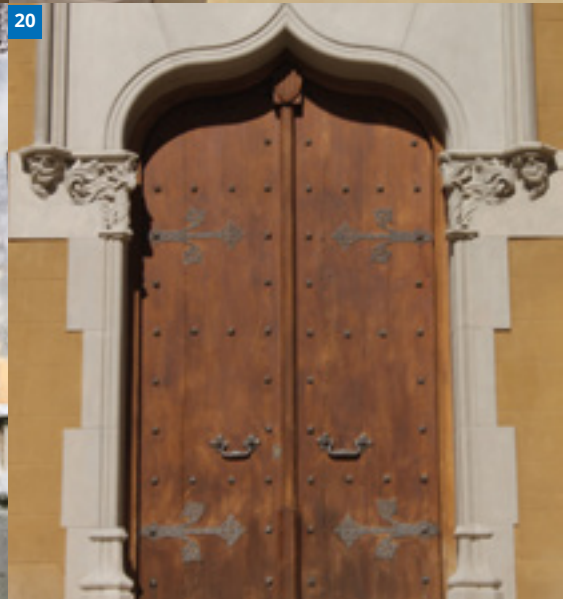
18

19

20

14. Desmuntatge teulat d'una torre.

© Ferran Vila Barceló.

15. Muntatge teulat d'una torre. © Ferran Vila Barceló.

16. Teulat d'una torre acabat.

17. Cobertes acabades amb l'espigues de zinc al carener.

18. Relotge de sol.

19. Porta original deteriorada⁷.

20. Porta nova amb claus i ferramenta originals.

21. Escalinata i barana amb motius florals.

22. Maqueta de Can Roig connectat amb el CAP amb una passarel·la de vidre - © Ferran Vila Barceló.

23. Espai de la planta noble adequat per rebre els reis mags el desembre de 2024.

24. Croquis dels motius florals de la barana.

© José Peraire SA.

⁷ MARTÍ PALAU, *FGC instal·larà una oficina a l'edifici de Can Roig* - El Ripollès digital, 08/11/2023 - www.ripollesdigital.cat/

REDACCIÓ, *Camprodon rep nou finançament per arranjar l'interior de Can Roig* - El Ripollès digital, 22/06/2024 - www.ripollesdigital.cat/

⁸ EL PUNT AVUI - Entrevista a Xavier Guitart, Alcalde de Camprodon, *La rehabilitació de la casa de Can Roig se'ns està alentint molt* - Dimecres, 8 de gener de 2025, pàgines 23 i 24.

21

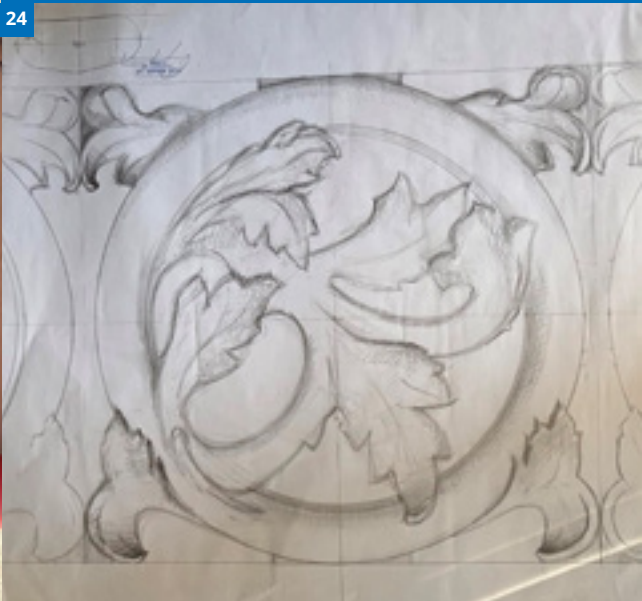
- > A la segona planta, Ferran Vila ens comenta que el destí encara està per decidir, però a l'entrevista del *Punt Diari* l'alcalde va informar que s'està en converses amb diferents entitats com els Amics del Museu i la Generalitat de Catalunya per poder portar-hi el Museu Albéniz.
- > I sota coberta, que no és practicable, es vol promoure el Centre de la Imatge de Camprodon (CIC), en el qual, un grup de voluntaris conjuntament amb l'Ajuntament, han decidit crear un fons d'imatges de la vila. Un projecte molt engrescador, segons les paraules del mateix alcalde, Xavier Guitart.

22

23 24

Amb Can Roig, a Camprodon hi ha hagut una renaixença. El municipi ha recuperat un edifici emblemàtic de la vila: un palauet modernista privat que quasi estava enrunat, i que ara s'obrirà a tota la ciutadania pel seu gaudí. Desitgem que aviat es facin realitat totes les propostes previstes i us encoratgem a què feu una visita al poble, si més no per poder admirar la magnífica estampa en arribar-hi per la zona est.

Fitxa tècnica de la rehabilitació final

Propietat:
Jaume Pujol-Busquets Camps
Família Pujol-Busquets

Cobertes:
Teules 2001, SL

Arquitectes:
Ferran Vila Barceló
Ferran Vila Franch
Campdomus, SLP

Façanes i esgrafiats:
Façanes Vilar, SL

Arquitecte tècnic:
Maiko Gallego Witthave

Constructor:
Josep Busquets i fill, SCCP

Pedra artificial:
José Peraire, SA

Aquesta PROposta és per a tu, de PROfessional a PROfessional

A Sabadell Professional treballem en PRO dels PROfessionals del Col·legi de l'Arquitectura Tècnica de Girona. Innovem constantment la nostra oferta de productes i serveis per ajudar-te a aconseguir els teus objectius, protegir els teus interessos, impulsar iniciatives i proposar solucions financeres úniques, a les quals només poden accedir PROfessionals com tu. Solucions com aquesta:

Compte Sabadell Negocis Plus PRO

Pensat perquè autònoms, comerços i
petites empreses es facin grans

Si vols conèixer tots els avantatges que t'ofereix el Compte Sabadell Negocis Plus PRO, contacta amb nosaltres i identifica't com a membre del teu col·lectiu i un gestor especialitzat t'explicarà detalladament els avantatges que tenim per a PROfessionals com tu.

T'esperem.

CECAM

Control de qualitat en obres de terraplenat segons el PG3

Guillem Massallé Puig

Director Tècnic d'Obra Civil de CECAM

Laboratori de Mecànica de sòls, roques i mesclres bituminoses

El control de qualitat en les obres de terraplenat és un aspecte fonamental en la construcció d'infraestructures viàries i civils. L'objectiu és garantir que els materials i els processos d'execució compleixin amb els requisits establerts en el Pliego de Prescripciones Técnicas Generales para Obras de Carreteras y Puentes (PG3), document normatiu de referència a Espanya. En aquest article, es detallen els criteris de control de qualitat aplicables als terraplens i les seves bases normatives.

Concepte i funció del terraplenat

Un terraplè és un element fonamental en la infraestructura de carreteres, format per materials granulars compactats en capes successives. La seva funció principal és proporcionar una base estable i resistent sobre la qual es construirà la resta de l'estructura viària. La qualitat del terraplenat és determinant per evitar assentaments diferencials, deformacions i problemes estructurals en el futur.

Normativa aplicable: PG3

El PG3 estableix les especificacions tècniques per a l'execució de terraplens, fixant criteris per a la selecció de materials, el procés de compactació i les proves de control de qualitat. Els aspectes més rellevants inclouen:

- Materials admesos: Classificació segons les seves propietats físiques, mecàniques i químiques, com ara la granulometria, plasticitat, col·lapse, inflament lliure i contingut de matèria orgànica, sals solubles i guixos. Aquests es classifiquen com a *sòls seleccionats, adequats, tolerables o marginals* segons les seves propietats.
- Execució de capes: Gruix màxim per capa i condicions de compactació. Habitualment, les tongades tenen gruixos d'entre 25 i 30 cm i es compacten al 95%, 98% o 100% de l'assaig Proctor modificat, segons la seva situació en el terraplenat.
- Densitat màxima i humitat òptima: L'assaig Proctor determina la densitat màxima i la humitat òptima a la qual un material pot ser compactat.
- Assaigs de control de qualitat: Un cop realitzat el terraplè, es duen

a terme proves in situ de densitat i deformabilitat per comprovar que la seva execució ha estat satisfactòria.

Control de qualitat en l'execució de terraplens

El control de qualitat en les obres de terraplenat es divideix principalment en dues fases:

1. Control de materials

Els materials emprats en els terraplens han de complir amb els requisits de granulometria, plasticitat i resistència establerts en el PG3. Els materials poden provenir d'excavacions en desmunt o ser aportats de pedreres. Per cada lot de material es realitza un conjunt d'assaigs d'identificació per comprovar la classificació del material, així com l'assaig Proctor modificat, que proporcionarà la densitat màxima de referència que caldrà utilitzar en el control d'execució del terraplenat.

2. Control de l'execució

El PG3 fixa els requisits mínims de densitat relativa del terraplenat, que es determina mitjançant els factors següents:

- Densitats in situ: Comprovació del grau de compactació mitjançant el mètode dels isòtops radioactius. Aquest assaig determina la densitat seca i la humitat d'un sòl in situ, de manera que permet comprovar quin grau de compactació s'ha assolit.
- Proves de càrrega: Determinen la capacitat portant del terraplè mitjançant plaques de càrrega. Segons el tipus d'esplanada que requereixi el projecte, la capacitat portant del terraplè haurà de ser més o menys elevada.

Verificació i acceptació del terraplenat

Per a l'acceptació de l'obra, el PG3 estableix uns límits de tolerància en la densitat, la compactació i les característiques geomètriques. L'enginyeria responsable ha de verificar que les dades obtingudes en els assaigs són conformes a les exigències de la normativa.

Conclusions

El control de qualitat en les obres de terraplenat és essencial per garantir la durabilitat i seguretat de les infraestructures viàries.

L'aplicació rigorosa de les especificacions del PG3 permet assolir uns estàndards de qualitat elevats, evitant problemes a llarg termini.

La implementació de controls rigorosos en la selecció de materials, la compactació i la verificació final és fonamental per aconseguir una execució òptima de les obres.

Aquest article ofereix una visió general dels criteris i processos necessaris per al control de qualitat en el terraplenat segons la normativa PG3, ajudant els professionals del sector a comprendre i aplicar les directrius establertes per garantir l'èxit de les obres.

Cas pràctic: El control de qualitat del terraplenat en la nau d'Amazon al Far d'Empordà

Entre els anys 2021 i 2022, es va dur a terme la construcció d'una nova nau d'Amazon al municipi d'El Far d'Empordà, així com la urbanització del seu entorn i accessos. Aquesta obra va requerir un extens procés de control de qualitat del terraplenat per garantir l'estabilitat del terreny i la seguretat estructural de la instal·lació.

Procés de control de qualitat implementat

Per assegurar l'adequada execució del terraplenat, el control de qualitat va requerir, entre d'altres, la realització de:

- Gairebé 150 identificacions de sòls: Es van dur a terme assaigs per caracteritzar els materials emprats en el terraplenat i verificar-ne la idoneïtat.
- Més de 9800 densitats: Aquestes proves van permetre verificar la compactació del terreny en diferents sectors de l'obra, garantint que complia amb els requisits del PG3.
- Més de 460 plaques de càrrega: Les proves de càrrega es van efectuar per confirmar la capacitat portant del terraplè, assegurant-ne la resistència.

Resultats i conclusions

Els resultats del control de qualitat van ser satisfactoris, assegurant que el terraplenat complia amb les exigències normatives. La rigorositat en el control de compactació i la caracterització del sòl van permetre garantir una base sòlida per a la construcció de la nau i els seus accessos, evitant problemes futurs com assentaments diferencials o inestabilitats estructurals.

Construcció de la nau d'Amazon al Far d'Empordà.
Fotografia: Borja Balseira / EMPORDÀ.

ARTICLE TÈCNIC

Un passeig entre arcs, voltes i cúpules

Adolf Cabañas Egaña

Arquitecte Tècnic

Fotografies: Adolf Cabañas Egaña

La rehabilitació d'arcs, voltes i cúpules com a elements estructurals i decoratius requereix una comprensió profunda de la seva geometria i mecànica, així com dels materials originals. La conservació d'aquests elements no només preserva el valor històric i cultural de la masia, casa antiga o edifici, sinó que també garanteix la seguretat i estabilitat de l'estructura.

Obra acabada.

Fotografia: Marc Passarius.

Arcs, voltes i cúpules: elements patrimonials a preservar en la rehabilitació de masies

Les masies catalanes i d'altres construccions tradicionals sovint incorporen arcs, voltes i cúpules com a elements estructurals i decoratius. La seva rehabilitació requereix una comprensió profunda de la seva geometria i mecànica, així com dels materials originals. La conservació d'aquests elements no només preserva el valor històric i cultural de la masia o edifici, sinó que també garanteix la seguretat i estabilitat de l'estructura. Les intervencions han de ser respectuoses amb les tècniques constructives tradicionals, combinant-les amb solucions modernes per a una rehabilitació eficient i sostenible.

L'arc de maó s'ha emprat des dels inicis de la construcció i de la mateixa manera que la volta s'ha mantingut com una constant en l'edificació al llarg dels segles, compartint el protagonisme amb la resta d'elements constructius, sense que, de moment, es vegi desplaçat.

La rehabilitació d'arcs, voltes i cúpules en masies requereix coneixement tècnic i respecte al patrimoni per garantir estabilitat, bellesa i sostenibilitat.

Imatge 1. Estintolament amb bigues metàl·liques.

Les seves característiques simples unides a les seves excel·lents prestacions continuen mantenint l'interès dels professionals de la construcció.

Els sistemes d'arcs i voltes tenen un il·lustre antecedent que, malgrat no ser tant menys intuïtiu, té un fonament en la física: es tracta de la mènula.

Moltes vegades s'ha dit i hem sentit que l'arquitectura descansa en tres principis: la bellesa, la fermesa i la utilitat.

En aquest article tècnic, en centrem en intervencions realitzades en edificis antics, on es precisen noves obertures, fer més grans les existents, comunicar espais amb passos amples i, fins i tot, unificar-los eliminant murs. Sovint a les escoles tècniques i facultats s'ensenya als futurs professionals a fer càlculs d'estintolaments per obrir obertures en murs de càrrega, reforços amb estructures metàl·liques (imatge 1).

Possiblement, moltes vegades és una solució correcta, però si l'edificació i l'element té un caire antic o són masies catalogades, estem introduint un element "estrany", que desdii del conjunt i moltes vegades és difícil d'integrar i acabem per revestir-ho perquè no es vegi.

Els punts clau per a la rehabilitació són:

- > **Diagnòstic precís:** Identificar el tipus d'arc, volta o cúpula, els materials i les patologies existents (esquerdes, humitats, etc.).
- > **Materials adequats:** Utilitzar materials compatibles amb els originals (pedra, maó, morters de calç) i tècniques constructives tradicionals.
- > **Intervenció mínima:** Prioritzar la conservació i consolidació dels elements existents, limitant les intervencions a les necessàries per garantir la seguretat.
- > **Reforços discrets:** En cas de necessitat, utilitzar sistemes de reforç discrets i reversibles que no alterin l'aspecte original.

2

3

Imatges 2 i 3. Estintolament de la volta de canó.

La rehabilitació d'arcs, voltes i cúpules en masies és un repte que requereix coneixements especialitzats i sensibilitat patrimonial. Amb una intervenció adequada, aquests elements poden recuperar la seva funcionalitat i bellesa original, preservant un llegat arquitectònic únic.

El procés, la metodologia i els exemples que veurem tot seguit intenten mantenir i recuperar una tècnica de construcció tradicional catalana. Consisteix a cobrir l'espai mitjançant una volta de maons col·locats per la part plana, és a dir, per la cara de superfície més gran que formen el llarg i el través del maó, en lloc de fer-ho per qualsevol de les cares gruixudes. Aquesta tècnica, si l'espai a cobrir no era massa ample o els paletes eren prou hàbils, permetia construir sense cindri i amb una certa rapidesa, fet que, entre altres, motivà que fos àmpliament utilitzada. Amb volta catalana es cobria, amb una sola llum, el sostre de les plantes baixes dels masos

i de les construccions urbanes populars com les cases de cos¹, etc.

Comunicació de dues estances eliminant el mur mestre

Cada dia és més habitual que els nostres clients decideixin modificar la distribució en una reforma per adaptar-la als seus gustos o necessitats. Els habitatges tendeixen a ser espais més oberts, sense tantes habitacions tancades i compartimentades. Per aconseguir un habitatge amb aquests criteris, haurem de modificar la distribució, cosa que significa eliminar envans, parets estructurals de càrrega.

Primerament, haurem de fer un reconeixement complet de l'estructura i els sistemes constructius emprats encaminats a entendre com funciona tot el conjunt, així podrem fer una diagnosi acurada a cada cas

particular i determinar quina serà la millor manera de procedir.

La primera intervenció consistirà a estintolar els elements estructurals per transmetre les càrregues i assegurar que el conjunt treballa uniformement.

A les imatges 2 i 3, veiem l'estintolament de la volta de canó d'una de les sales. Tots els puntals estan en forma de ventall i descansen sobre el tauló de fusta.

Iniciem el repicat del mur (imatges 4 i 5) en una amplada d'uns 60 cm i de baix cap a dalt. El repicat l'efectuem pel mètode de "dames", així mantindrem l'estabilitat del sistema minimitzant el risc de danys i treballant de forma controlada i segura. Finalitzat això, col·loquem els puntals que ens suportaran les càrregues del mur superior, voltes i sostres (imatge 6).

Seguidament, fem el mateix procés en l'altre extrem del mur que volem obrir i així fins a tenir tot l'espai que necessitem obert (imatge 7).

¹ La **casa de cos** o **casa d'un cos** és la casa urbana tradicional de les viles i ciutats de Catalunya, construïda en un cos, pati o solar i composta de planta baixa i planta pis. Constitueix el tipus més estès de casa unifamiliar que es desenvolupà durant el període preindustrial i de la industrialització, en paral·lel a la urbanització dels nous eixamples urbans durant la segona meitat del segle XIX.

4

El següent pas serà donar la curvatura de l'arc, per això utilitzarem un rodó d'acer, tal com es mostra a la imatge 8.

Per fer el cindri, omplirem l'espai existent entre el tauló que col·locarem com a base i el rodó d'acer que ens marca la curvatura. Per això, utilitzarem material ceràmic de la mateixa obra com rajol perforat, maons, rasilles, etc. A sobre, farem una fina capa amb morter pobre. (9)

Seguidament, fem les diferents filades de rajola, cada capa anirà entregirada respecte a la inferior. En el primer exemple d'una finestra d'1,20 m de llum, hem realitzat

tres filades, en ser un arc rebaixat (imatge 10).

En l'altre exemple en què l'obertura és d'uns 3 m, hem realitzat fins a sis capes de rajola (imatge 11).

Una vegada realitzat l'arc de descàrrega, omplim la resta del buit amb maó massís i rajol perforat "gero", procurant omplir molt bé tots els forats i buits. El resultat és el què es mostra a la imatge 12.

Arribats a aquest punt, sols queda treure els puntals. Bé, treure no, perquè els hem deixat embeguts en l'obra de reforç que acabem de fer i, per tant, s'hauran de tallar (imatge 13).

5

6

Imatge 4. Inici del repicat.
Imatge 5. Tram del repicat.
Imatge 6. Apuntament.
Imatge 7. Mur eliminat i estintolat.
Imatge 8. Amb un rodó, donem la curvatura desitjada.
Imatge 9. Cindri realitzat amb material ceràmic.
Imatge 10. Arc de 3 filades per a finestra.

7
8

9

10

15 16

Imatge 11. Arc de 6 filades (llum de 3 m).

Imatge 12. Element acabat i encara apuntalat.

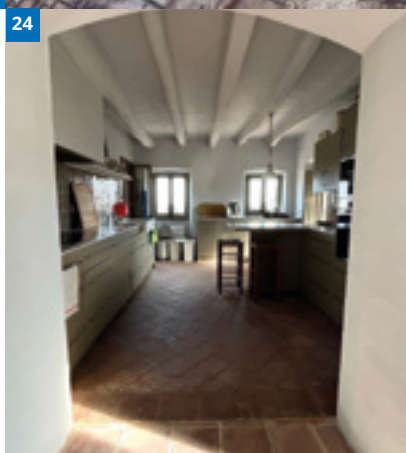
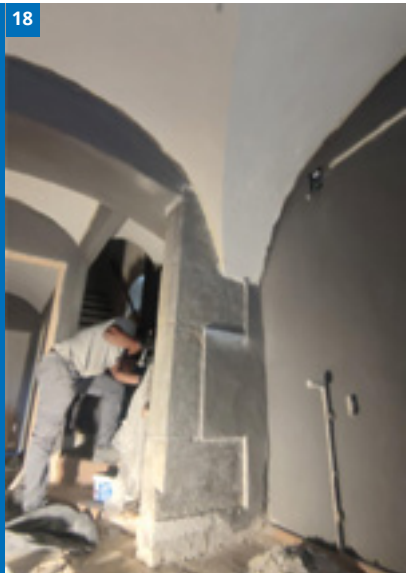
Imatge 13. Puntals tallats una vegada fet l'arc.

Imatge 14. Vista del nou arc i, en primer terme, part de la volta, ja entrats en càrrega.

Imatges 15, 16 i 17. Resultat de la intervenció realitzada.

A continuació, adjuntem un recull de diverses imatges d'intervencions que s'han dut a terme.

- Imatge 18. Obertura per ampliar al pas.
Imatge 19. Obertures en una façana d'una casa rural.
Fotografia: Marc Passarius.
Imatge 20. Cindri per unir l'arc amb la volta de canó.
Fotografia: Marc Passarius.
Imatge 21. Formigonat de l'element.
Fotografia: Marc Passarius.
Imatge 22. Vista inferior de les obertures realitzades per comunicar diferents estances.
Imatge 23. Amplitud i lluminositat del conjunt en eliminar el mur que separava ambdues sales.
Imatge 24. Obra acabada.
Fotografia: Marc Passarius.

BIBLIOGRAFIA

<https://biblioguies.udl.cat/c.php?g=593852&p=4110154>
https://www.enricdilme.com/sites/default/files/FEM%20UNA%20VOLTA_0.pdf

CONTROL DE QUALITAT

A les Àrees d'Edificació, Obra Civil i Instal·lacions realitzem els assaigs dels materials, proves d'execució i les proves d'acabats de les Edificacions i Obres Civils. Seguint les indicacions del CTE, del PG-3 i de la Direcció d'Obra.

GEOTÈCNIA

L'àrea de Geotècnia ofereix diferents serveis lligats al reconeixement del terreny cara a donar solució a les necessitats plantejades en el món de la construcció i del medi ambient.

GEOLOGIA MEDIAMBIENTAL

L'Àrea de Geologia Mediambiental desenvolupa la seva activitat basada en el reconeixement del subsòl (sòl i aigua subterrània) orientat a la protecció del medi. Ofereix tots els serveis relacionats amb la gestió de sòls i aigües subterrànies potencialment contaminats, així com els serveis i tecnologies per a la seva descontaminació i recuperació. Entitat Col·laboradora de l'Administració 007-EC-SOL.

GAS RADÓ

Cecam realitza les mesures per l'avaluació de la presència de Gas Radó, en sòl, edificacions finalitzades i en centres de treball.

Centre d'Estudis de la Construcció i Anàlisi de Materials SLU

Pol. industrial - C. Pirineus 80 - 17460 CELRÀ

T. +34 972 49 20 14 / +34 972 49 41 17

cecam@cecam.com

www.cecam.com

ENTREVISTA

Carme Domènech

Primera presidenta del CATGI

Montserrat Rosell López
Arquitecta Tècnica

“

En el marc d'activitats que porta a terme el CATGI pel Dia Internacional de la Dona, es va entrevistar a la primera presidenta del Col·legi, l'arquitecta tècnica Carme Domènech.

”

Carme Domènch: Partim d'una base on els treballadors són tot homes. És a dir, quantes dones ens trobem a la obra? Molt poques. Jo potser tres. És una base molt masculinitzada. En l'àmbit dels encarregats tampoc hi ha dones. Com a cap d'obra, sí, aquí s'ha millorat.
Fotografia: CATGI.

Què et va motivar a estudiar Arquitectura Tècnica?

Quan estava a l'institut ja m'agradaven més les assignatures tècniques, hi tenia facilitat i, per tant, jo sabia que volia fer alguna carrera tècnica. Me'n recordo que la Universitat de Girona va venir a l'Institut Montsacopa a fer una xerrada i va explicar les diferents carreres que feien en aquell moment a Girona. Quan van explicar Arquitectura Tècnica vaig pensar: "Mira, doncs aquesta".

Professionalment, t'has especialitzat en seguretat laboral. Vas començar a treballar en aquest camp des de l'inici?

No, inicialment vaig començar a una empresa de marbres i revestiments, i això em va anar molt bé perquè va ser la meua introducció a l'obra. Però després vaig anar a l'Ajuntament de Ripoll, que és una escola-taller. Va ser una mica casualitat, perquè allà hi havia alumnes de 16-20 anys i jo feia classes de dibuix tècnic. Em van demanar si els volia donar classes

de prevenció de riscos laborals. Em van donar el temari i em van dir: "Té, t'ho mires i ho expliques als alumnes". I em va agradar el tema. A partir d'aquí vaig començar a fer temes de seguretat, coordinacions de seguretat; vaig començar aquí de casualitat.

Què et va motivar a enfocar la teua carrera professional en aquesta branca de la nostra professió?

Després de l'escola-taller de l'Ajuntament de Ripoll vaig veure un anunci a la revista del Col·legi, que abans era en paper, i buscaven una persona per a la coordinació de seguretat a Girona. Era una empresa que estava a nivell de Catalunya, i això em va motivar perquè vaig pensar que tindria més promoció. Buscaven una persona coordinadora de seguretat i em vaig presentar a l'entrevista i allà m'hi vaig estar molts anys.

Hi ha alguna experiència o projecte en particular que consideris un punt d'inflexió a la teua carrera?

Com a experiència, treballar en aquesta empresa en el servei de prevenció de riscos laborals, perquè era una empresa especialitzada en prevenció, seguretat i salut, per mi va ser com una escola. Jo estava formada com a tècnica, però no tenia la formació específica. Després, com a obra que fos un punt d'inflexió, vaig portar l'hospital comarcal de la Garrotxa i d'Olot, que és una obra que entre l'edifici i l'organització va durar sis anys, i,

és clar, va ser una obra amb molt de volum i 200 treballadors.

En la teua experiència laboral, creus que influeix el fet de ser dona tècnica?

Jo crec que no, perquè, concretament, per ser coordinadora de seguretat i salut has de tenir una sèrie d'aptituds i actituds que jo crec que són independents al fet de ser home o dona.

Com és la teua relació a la feina amb altres tècnics i constructors, sobretot en portar temes de seguretat?

Molt bona, potser al principi en veure que ets dona i jove, i vas a una obra, sembla que has de demostrar més, que això no hauria de ser. Però això m'ho havia trobat al principi, perquè quan vas agafant experiència tens cada cop menys aquest problema. No sé com és per a les que comencen ara, espero que no els hi passi com a nosaltres.

Si aquests són homes, en general, quina és la seva reacció davant de les obres de seguretat i salut per part teua?

La reacció és bona perquè entenen les funcions de la coordinació de seguretat i salut, saben que tu vas allà a ajudar perquè no hi hagi accidents. Per tant, en general la reacció sempre és molt bona.

Vaig descobrir la meua vocació per la seguretat laboral de manera casual, però s'ha convertit en el centre de la meua carrera.

Quines creus que són les barreres culturals que encara existeixen per les dones en el sector de l'arquitectura i l'arquitectura tècnica?

Primer, hi ha unes barreres culturals que són comunes a les arquitectes tècniques i a totes les dones: la desigualtat salarial, la conciliació familiar i els micromasclismes. Però nosaltres en tenim una d'afegida, perquè la construcció sempre s'ha vist com un sector masculí. Aquesta barrera cultural s'hauria de trencar.

M'agradaria que les futures nenes que volen ser arquitectes tècniques no ho vegin com un ambient hostil. Aquesta és una barrera que tenim que en altres professions no hi és.

Hi ha alguna figura femenina o mentora que t'hagi estirat durant la carrera o que t'hagi influenciat?

No, cap. Primer, perquè les que devíem ser no estàvem

comunicades. Jo no vaig tenir cap mentora tècnica, però espero que les que pugin ara sí que en tinguin. Sí que vaig tenir una mentora, que era la gerent del Servei de Prevenció Gaudí, la Gemma Carol, que no era tècnica, era farmacèutica. Igualment, a mi em va formar molt en temes de gestió d'empresa i de personal tot i no ser tècnica.

Quin paper creus que poden jugar les dones en la transformació del sector de l'arquitectura tècnica?

Jo crec que hem de jugar un paper molt important, però abans hi ha un pas previ. És a dir, per jugar aquest paper important hi hem de ser. Hem de ser presents allà on es prenen decisions que ajudaran

en el futur en l'àmbit polític, o en l'àmbit de càrrecs directius. Si no hi som, no podem jugar-hi cap paper. Per tant, el primer que s'ha de treballar és que hi hagi més dones.

Has notat canvis en la percepció i acceptació de les dones en rols de lideratge dins del sector durant aquests últims anys?

Sí, el que he notat és que tot i que el percentatge de tècniques continua sent més baix que el de tècnics, sí que hi ha més tècniques a l'obra. He notat que tots els rols s'han acostumat al fet que hi hagi tècniques a l'obra. Des de direcció d'execució fins a les arquitectes tècniques, les arquitectes, les coordinadores, etc., no s'estranya ningú que una dona vagi a una obra.

La construcció encara és vista com un món masculí, i cal més presència femenina per poder transformar realment el sector.

Per què creus que tot i que cada vegada hi hagi més dones arquitectes tècniques, aquestes es dediquen més a tasques de despatx i no tant a anar a una obra?

Crec que això caldria preguntar-ho a aquestes tècniques que no hi van o que decideixen no anar-hi. Jo el dubte que tinc és si quan decideixen estudiar Arquitectura Tècnica ja tenen decidit, per exemple, que no aniran a obra, i que estaran a un despatx o a l'ajuntament. O, en canvi, si ja han provat d'anar a l'obra i pel que sigui han decidit que això no és per elles.

Quines mesures creus que podrien ajudar a fomentar una major igualtat de gènere en el sector?

Aquí hi hem de col·laborar tots, homes i dones: trencar estereotips, disminuir les desigualtats, fomentar la igualtat de gènere, etc., prendre tot de mesures per eliminar aquestes desigualtats. Les arrosseguem segurament de fa molts anys, però, de mica en mica, és una cosa que tant homes com dones hem de corregir.

Abans de ser presidenta vas estar uns anys formant part de la Junta de Govern, com va ser la teva experiència i què en destacaries?

Jo primer vaig entrar com a vocal, que crec que és com has de començar si no tens experiència. Després, vaig passar a comptadora i, després, com que el president en el seu moment va dimitir, doncs

sense esperar-ho vaig acabar en el càrrec de presidenta.

L'experiència per mi va ser molt bona. El fet d'estar a una Junta de Govern crec que és molt positiu, perquè com a arquitecte tècnic pots tenir una visió del Col·legi, no dic equivocada, però diferent. Quan ets dins de la Junta i veus com es treballa, tens una visió diferent. No dic que tots els col·legiats hi hagin de passar, però seria recomanable que la gent passés per la Junta de Govern per saber el perquè de les coses. Si ho mires sempre des de fora, la realitat no és la mateixa.

Què et va empenyer a acceptar aquest càrrec?

Jo crec que quan el president va dimitir hi va haver un punt crític. Des de la seva Junta no sabíem si dimitir o què fer. Jo vaig prendre la iniciativa, que és el que em va sortir en aquell moment, de parlar amb tots els membres de Junta i decidir que el millor pel Col·legi era continuar aquest any i mig que faltava. Per això crec que en prendre la iniciativa després entre tots m'ho van proposar. No era una situació fàcil, però en aquell moment era el que creia que s'havia de fer i, per tant, vam tirar endavant.

I com et vas sentir en ser la primera dona arquitecta tècnica presidenta del col·legi?

És un honor, evidentment, i més no tenint-ho pensat. Jo, en assumir la presidència d'un dia per l'altre, en aquell moment em va costar més perquè havia de conciliar amb la vida familiar, laboral i tot. Però jo sempre penso que si t'ofereixen

alguna cosa o tens una oportunitat, s'ha de dir que sí, perquè s'ha de provar; si no funciona, no funciona. Però jo crec que si algú t'ofereix un càrrec doncs és perquè consideren que ets apte.

Quins reptes vas afrontar durant el teu mandat i com els vas superar?

Jo crec que el repte és en singular: assumir la presidència sense tenir-ho pensat d'un dia per l'altre. El repte de conciliar vida familiar, laboral, i totes les funcions que té la presidència, que són moltes.

Durant aquesta època, hi va haver moments en què et vas sentir insegura o que vas patir la síndrome de la impostora? Com ho vas gestionar?

Potser hi vaig pensar abans de decidir si acceptava el càrrec, però un cop ho vaig decidir, em vaig sentir molt acompanyada. Hi va haver col·legiats que em van escriure o que em van trucar, o em van trucar presidents d'altres col·legis de Catalunya. A casa també em van donar molt de suport.

En general, les activitats de la presidència són moltes: el dia a dia amb el gerent, amb qui parles gairebé cada dia; reunions de Junta; assistir a actes, tot això sumat amb la teva pròpia activitat. En el moment que hi ets et vas organitzant, però quan has acabat dius: "Ostres, com ho he pogut compaginar tot durant aquest temps?".

Quines qualitats creus que són essencials per ser una bona arquitecta tècnica?

Crec que són les mateixes per ser un bon arquitecte tècnic. Has de ser un bon professional, t'has de formar, estar present en el dia a dia i col·laborar amb altres professionals. Jo crec que en general és el mateix tant per homes com per dones.

Quins han estat els teus majors èxits com a presidenta i quines lliçons n'has après?

Jo crec que l'èxit va ser continuar amb els objectius de la Junta durant l'any i mig que quedava sense que ningú se'n ressentís. És a dir, dels quatre anys que dura una Junta, quan jo vaig començar en quedava un i mig, i vam poder continuar amb els objectius marcats al principi sense que el personal de la casa i els col·legiats no es ressentissin per aquest canvi.

Creus que les xarxes professionals poden ajudar a les dones a l'arquitectura tècnica?

Sí, jo crec que poden ajudar molt en donar visibilitat del fet que hi ha dones tècniques i que estem en actiu, i també per saber el lloc on les dones es connecten i es posen al dia. Per exemple, l'altre dia, navegant per Instagram, vaig veure que hi ha dues noies de la Garrotxa i el Ripollès que estan buscant les dones científiques i tècniques de la zona. De moment estan buscant, hem omplert un formulari per fer trobades i posar-nos en comú, i això és una cosa que només pots fer a través de les xarxes socials.

Quina importància té la diversitat de gènere en equips d'arquitectura tècnica per abordar reptes?

La importància és que aquests equips estiguin formats per homes

i dones, perquè hi haurà visions i maneres de gestionar diferents. No perquè siguis dona serà millor ni pitjor, és a dir, serà diferent. Si un equip és només d'homes, tindran una visió i segur que els hi faltaran una part, igual que tampoc penso que al revés seria bo; és a dir, un equip tot de dones. Ha de ser compensat.

Quines creus que són les principals tendències que marcaran el futur de l'arquitectura tècnica?

Crec que primer de tot les noves tecnologies: el modelatge, el BIM, les eines digitals, la intel·ligència artificial —no sé com ens afectarà, però segur que ajudarà—, nous processos —hi ha algunes fases d'obra que s'han d'industrialitzar—, nous materials, nous mitjans auxiliars. Des de la seguretat i salut, hi ha d'haver nous mitjans perquè hi hagi menys accidents, no pot ser que en una obra hi hagi accidents mortals. És a dir, també hem de millorar, que estic segura

que passarà perquè ja s'ha millorat molt, però encara queda molt a fer en seguretat i salut.

Quina és la teva visió personal sobre el paper de les dones en arquitectura tècnica per als pròxims anys?

La meua visió és que tenim molta feina per fer quant a noies que decideixin estudiar Arquitectura Tècnica. Per exemple, aquests dies he estat preguntant als meus fills que fan batxillerat tècnic: "Quantes nenes sou a classe?" Diu que són quatre nenes i vint-i-dos nens. L'altre diu que són nou nenes i vint-i-quatre nens. Per què hi ha tan poques noies a batxillerat tècnic?

Potser és perquè tenen una mala percepció de l'obra. Hi ha molta feina en aquest sentit. Un dels mals que tenim com a arquitectes tècnics en general és que no sabem explicar què fem. O sigui, si preguntes a nivell de carrera quina diferència hi ha entre un arquitecte tècnic i un arquitecte, a veure qui ho sap contestar. Això ho hem parlat molt al Col·legi. Després, quan hi entren, veuen que és un àmbit que té moltes sortides laborals, moltes branques i moltes opcions, però s'ha de trencar aquesta imatge prèvia.

Com et sents quan veus altres dones ocupant càrrecs de lideratge en el sector?

Molt bé, i més que espero que n'hi hagi.

Com es pot fomentar un ambient laboral més inclusiu i equitatiu dins el sector?

Partim d'una base on els treballadors són tot homes. És a dir, quantes dones ens trobem a l'obra? Molt poques. Jo potser tres. És una base molt masculinitzada. En l'àmbit dels encarregats tampoc hi ha dones. Com a cap d'obra, sí, aquí s'ha millorat. Aquí sí que et trobes més dones o directives d'empresa, però sí que la fundació laboral, per exemple, ha pres una iniciativa per a fer cursos d'oficis perquè les dones s'hi animin.

Com a anècdota, vaig portar una obra que érem tot dones: arquitecta, arquitecta tècnica, la coordinadora, etc. Només m'ha passat una vegada. És una cosa molt excepcional.

Com has gestionat l'equilibri entre el tema de la vida professional i personal durant la teua carrera?

Al principi, quan estava assalariada, la veritat és que amb molta ajuda de la família. A més a més, em van coincidir els embarassos i els nens petits quan jo tenia un càrrec directiu. Per tant, encara eren més difícils de conciliar. També em va ajudar la baixa per maternitat, encara que vaig fer la mínima. Després, com que arran de la crisi de la construcció l'empresa en la qual treballava va tancar, em vaig posar com a autònoma. Un dels avantatges de ser autònom és que et pots gestionar millor.

Quins consells donaries a noves generacions d'arquitectes tècnics en general i, en particular, a arquitectes tècniques?

Com a consells en general, aquest és molt evident, però cal ser un bon professional. Facis el que facis has d'estar format, i ha de ser una formació contínua. És a dir, tu acabes el grau i ja tens la titulació, però has de tenir l'interès de continuar formant-te, perquè no és suficient, cal aprofitar l'oferta formativa del Col·legi, hi ha moltes plataformes, ara pot ser formació *online*, etc., hi ha moltes opcions. Per mi la formació continuada i el fet d'estar el dia són molt importants.

L'altre consell és, si tu ja estàs amb un despatx arquitectura, ja tindràs altres tècnics amb qui treballar, però si ets autònom, no et quedis a casa sol. Pots col·laborar amb altres autònoms. És a dir, encara que sigueu diferents arquitectes tècnics que treballem en àrees diferents, us podeu oferir com un equip. És a dir, col·laborar per sumar.

I un consell com a dona, doncs ajudar les altres dones a ser més visibles. Dins de les capacitats de cadascú, col·laborar. No vull dir que ara tothom hagi d'estar a una Junta de Govern o amb un càrrec directiu, cadascú el que pugui. Per exemple, ara la Universitat està buscant tècniques que anem als estudiants d'Arquitectura Tècnica per explicar la nostra experiència. Doncs anem-hi perquè els estudiants no vegin només homes. Cadascú en l'àmbit que pugui, cal col·laborar.

Enllaç a l'entrevista:

<https://www.youtube.com/watch?v=90z6rzgK9FM>

Escanegeu el QR per veure l'entrevista.

VIVÈNCIES

A voltes, hi ha voltes...

Joan M. Pau i Negre

Aparellador

Fotografies: Joan M. Pau i Negre

San Millán de la Cogolla.

1 2

3 4

1. Calahorra.
2. Gijón.
3. Muel.
4. Venècia.
5. Briones.

5

En Joan Petit i Prim era un jove net del poble de Les Planes d'Hostoles que pensava que la "volta catalana" era la Volta Ciclista a Catalunya. L'any 1960, va anar a Barcelona a estudiar a la Escuela de Aparejadores de Cataluña y Baleares, acabada d'estrenar. Va ser el professor de l'assignatura de Construcció que el va assabentar que la volta era un sistema constructiu de llarga trajectòria a la història de la humanitat i lligada a civilitzacions ben llunyanes. Explicava a uns alumnes atordits per la feixuga lliçó que la volta era una obra de fàbrica, de forma arquejada, que serveix per cobrir un espai comprès entre parets o pilars per formar un sostre o una coberta, per sostenir una escala, etc. Pot revestir multitud de formes, els deia, totes derivades d'una de les dues fonamentals: la cilíndrica i l'esfèrica. Seguidament, citava i definia cada una de les conegudes: a plec de llibre, a sardinell, bufada, cilíndrica, circular, composta, de canó, de cargol, de mig punt, de mocador, d'ogiva, en racó de claustre, esfèrica, falsa, lobulada, rampant, rebaixada, per aresta gòtica, tancada,... i així fins a 74 models a més de les seves variants que engruixien la llista.

Quan en Joan va sortir de classe, el cap li donava voltes. Durant molts dies no podia sentir parlar d'anar a fer una volta, calia que li diguessin d'anar a fer un tomb per esbargir-se. Amb no pocs esforços va aprovar Construcció, malgrat que a l'examen de final de curs va haver de definir una volta estrellada (volta per aresta ogival amb la línia de clau ascendent, o sia, amb la clau dels arcs diagonals situada a més altura que la dels arcs frontals, i que amb l'addició de nervis secundaris i intermedis, anomenats *cadenes*, presenta un dibuix geomètric en forma d'estrella). Poca broma! Va continuar aprovant els cursos, que aleshores eren cinc, i es va trobar amb el títol a la mà. Ja en el seu poble va començar a treballar i anar a les obres. No va tardar massa temps a adonar-se que no es projectaven i no es construïen voltes. Lluny en el temps quedaven les famoses voltes de quatre punts de maó de pla, que l'arquitecte Ignasi Bosch i Reitg va emprar a dojo, a la dècada dels quaranta al barri gironí de Sant Narcís i a la dels cinquanta al grup l'olotí de Sant Pere Màrtir. L'any 1953, l'arquitecte Pedro Benavent de Barberà en el seu manual *Como debo construir*, afirmava que la volta

ha quedat relegada a aplicacions molt concretes, determinades quasi exclusivament per finalitats decoratives. Quan de veritat va saber la importància d'una volta saludable, va ser en visita d'obra a una casa vella en rehabilitació. Va posar el peu al mig d'una volta que va cedir i va quedar penjat per la cintura amb les cames penjant i els camals del pantaló estripats. Sort que en Joan era petit i prim i el seu limitat pes no el va dur més avall. Aleshores, va recordar la lliçó que no va aprendre a l'Escola, sinó d'un paleta veterà, que en cas de dubte de solidesa d'una volta, cal trepitjar-la per les vores i no pel mig. A voltes hi ha voltes traïdores. En Joan en va trobar una que quasi se l'empassa. Mentre esperava que el traguessin del destret, recordava tota la teoria de les voltes i les seves infinites variants. Quina l'havia conduït a un incident tan trist? Seria una de canó, de closca d'ou, esfèrica rebaixada, semioberta...? Tant se val, pensava, el cas és que es podia haver matat per culpa d'una de les més de 74 voltes que s'havia après. Quina sort que ara no estiguin de moda.

CONSTRUCCIONS DEL MÓN

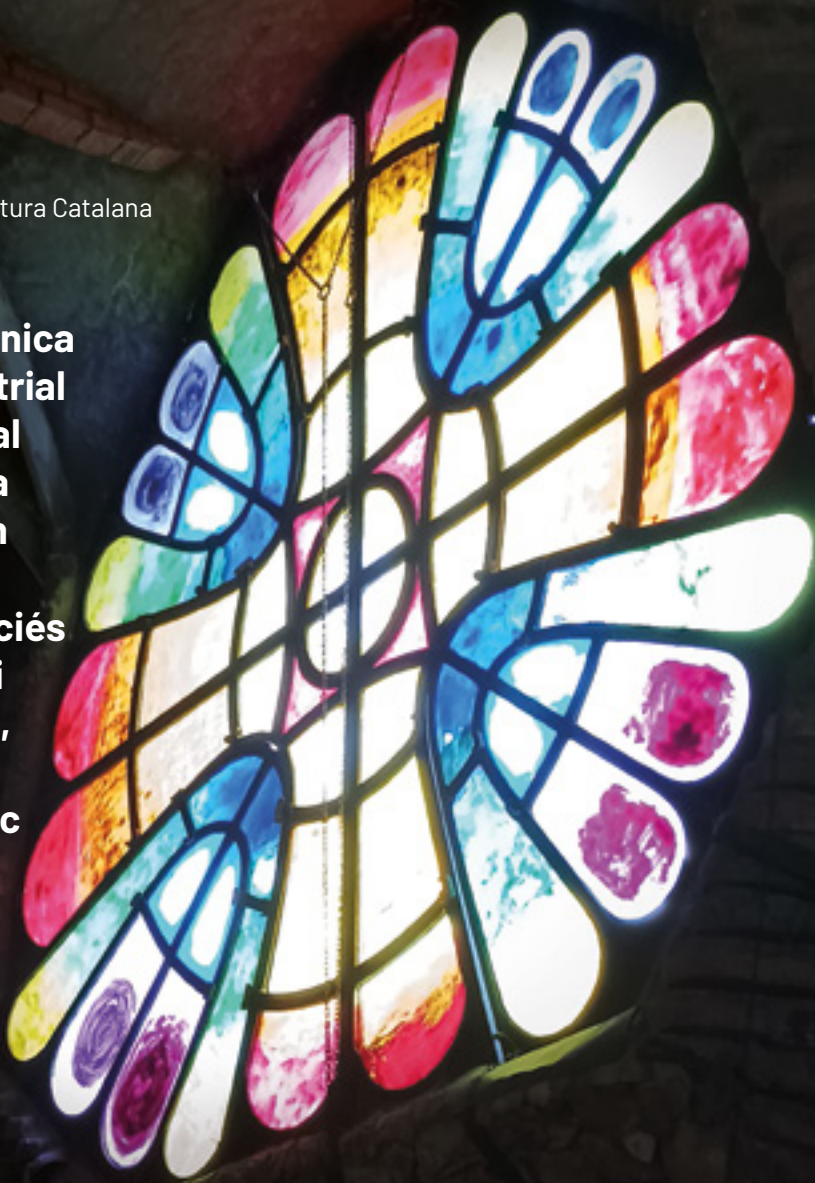
La cripta de la Colònia Güell

Jordi Soliguer i Mas

Arquitecte Tècnic. Graduat en Llengua i Literatura Catalana

Fotografies: Jordi Soliguer i Mas

Aquesta petita joia arquitectònica forma part de la colònia industrial creada per Eusebi Güell, el qual va voler dotar la seva indústria tèxtil no només d'un poble ben ordenat, situat en un espai tranquil i saludable, que propiciés l'harmonia entre treballadors i patrons, entre treball i cultura, entre producció i natura, sinó també d'un temple emblemàtic que presidís el conjunt.

L'autor de l'obra fou l'arquitecte Antoni Gaudí, que va fer el projecte d'un temple per a la colònia per encàrrec del seu bon amic Eusebi Güell. La total confiança que Güell tenia en l'arquitecte va permetre a aquest poder treballar amb una llibertat inusual respecte d'altres edificis que va construir. Aquesta llibertat li va oferir la possibilitat d'experimentar sense presses en la fase de projecte (almenys uns deu anys) i en la conformació d'un edifici singular com a església, que resultava estrany per a l'època, construït a partir de materials ben diversos, amb una estructura insòlita i fornit d'una expressivitat extraordinàriament creativa. La construcció es va iniciar l'any 1908, però l'ambiciós projecte inicial, que preveia una església amb dues naus, inferior i superior, acabada amb un cimbori central i diferents torres laterals, quedaria inacabat. Es té constància que Gaudí va visitar l'obra per darrera vegada el 4 d'octubre de 1914, quan l'empresa propietària va decidir no continuar les obres, havent-se construït només la cripta.

En aquest edifici, Gaudí va assajar materials, sistemes, construccions i noves formes que utilitzaria en obres posteriors. L'experimentació la va fer, sobretot, amb les estructures de suport i la utilització de formes geomètriques que originen superfícies guerdades aplicades a la distribució de les càrregues de l'edifici. També va experimentar amb les formes de l'edifici en general i dels elements que l'integren, com finestrals, murs, columnes i trencadissos ornamentals. Precisament aquest és un aspecte de gran importància en l'obra de Gaudí, perquè per primera vegada va utilitzar les seves innovacions arquitectòniques de forma unitària.

L'edifici està integrat en l'entorn arbori i incrustat en el terreny per la seva part posterior. Des de la llunyania, les columnes inclinades del pòrtic, de textures diverses, es confonen amb els pins que l'envolten, la qual cosa afavoreix la sensació que no deixa de ser una prolongació del bosc. La columna de basalt de tall rústec que trobem al mig del pòrtic rep les càrregues dels nervis que hi

recolzen en forma de palmera, en una clara referència al món vegetal. La diversitat de materials emprats per a la formació dels pilars (basalt, pedra o maó ceràmic) i les seves combinacions ofereixen textures, formes i resistències diferents, i doten al conjunt d'una àgil riquesa cromàtica i volumètrica. Els arcs i les voltes demostren la versatilitat de les peces ceràmiques i presenten solucions estructurals ben originals. Les llindes, les portes i les finestres, de formes capricioses, però bàsiques, palesen una voluntat constructiva basada en la simplificació. Els murs exteriors adopten la forma de paraboloides per aplegar les directrius d'inclinació diversa, i la forma hiperboloides dels finestrals cerca canalitzar i dispersar la llum.

L'interior de la cripta mostra un plantejament radicalment diferent en la forma de concebre un temple cristià, tant en l'estructura com en la distribució de càrregues. L'entramat d'arcs de maó recuit col·locats a sardinell i de nervis de maó pitxolí, que sustenten la solera del pis de dalt, fan

innecessàries les voltes. Gaudí va aplicar amb bon mestratge la tècnica tradicional catalana d'estructures de maó, una forma de construir barata i que incorpora la propietat de ser resistent al foc. Les columnes adopten la mateixa inclinació de la resultant de les càrregues que hi incideixen, de manera que no són necessaris ni els contraforts ni els arcs boterells propis del gòtic.

L'obra es revesteix, a més a més, d'una simbologia religiosa que es pot llegir si cerquem els petits però explicatius detalls col·locats de forma ben planificada. Des de les creus de Sant Andreu, passant per les claus de volta que recullen grafismes significatius, fins a la successió d'alfes i omegues situades al lateral de les finestres que imiten papallones i que és una clara representació de la metamorfosi, del canvi del tipus de vida. L'alfa significa inici, llum, creació; l'omega significa final, ombra, mort, però també resurrecció.

Tant en els elements del mobiliari així com en els detalls ornamentals

que inclou l'església es manifesta el domini de les arts aplicades per part de Gaudí.

La veu experta de Joan Campàs Montaner, professor titular de la UOC, en el seu article "Gaudí: La cripta de la Colònia Güell" en fa aquest resum precís i descriptiu:

"Totes les característiques de l'obra de Gaudí es troben presents, doncs, en aquesta església: amor quasi panteista per la Naturalesa, Catalunya, la Mediterrània i la llum, el retorn a l'origen (primitivisme i elementalisme), transcendència, espiritualitat i mística, decoració simbòlica, dinamisme orgànic, multiplicitat de percepcions, centralitat de l'espai, concepció de l'arquitectura com la tasca continuadora del Creador, integració en la natura, irracionalisme inquietant, geometria, expressionisme, religiositat mística i ancestral, recerca en les fonts de la tradició catalana, imaginació desbordant però ordenada..."

ARRELS

Arquitectura tècnica gènesi, evolució i realitat

Part IV: Incompetències

Narcís Sureda i Daunis
Arquitecte Tècnic

L'ensenyament de l'arquitectura va ser monopolitzat de bon començament per la Real Academia de San Fernando de Madrid i posteriorment per la de San Carlos de Valencia mentre el conflicte competencial començava entre arquitectes acadèmics i mestres de cases, alguns dels quals ja signaven com a "aparejadores" per allò de ser experts en "aparejos", bastides, xindris, elevadors, etc.

Detall de rajoles vidriades a la façana d'una casa del carrer de Vista Alegre de Girona obrada pel mestre de cases Mollera el 1928.
Fotografia: Jep Vilaplana / Iglésies Associats.

Eren els que, a més de la perícia adquirida en la pràctica tradicional, disposaven d'uns coneixements més específics i tècnics sobre física mecànica i estàtica, delineació, aritmètica, etc., i fou així com nasqueren les escoles de dibuix, a Olot el 1783 i a Girona el 1790, que acollien l'alumnat procedent dels gremis. L'any 1803, s'hi començà a impartir una assignatura anomenada *Arquitectura*.

En el període 1790-1853, les escoles eren sostingudes per la municipalitat i el 1896 passaren a dependre de la Diputació, que també impulsà les escoles de Belles Arts.

Al començament de la Segona República, hi havia escoles de belles arts i oficis a diverses ciutats de la província, i la de Figueres assolí la fama de ser una de les millors de Catalunya.

A remolc de l'evolució econòmica i els avenços tecnològics, s'anà produint la creació d'escoles per a la implantació de professions tècniques d'arquitecte, aparellador, mestre d'obres i enginyer.

El procés era lent i durant el s. XVIII i el primer terç del XIX va fer que convisquessin dos sistemes ben contraposats.

D'una banda, un sistema arquitectònic en vies de desaparició que es fonamentava en l'aprenentatge de caràcter gremial i l'escassa especialització professional i, d'altra banda, un de lligat a un nou món d'idees universalistes, al predomini dels avenços tècnics i científics i a l'ensenyament acadèmic.

En definitiva, persistia el conflicte entre els membres de l'entrellat gremial i el nou ordre constructiu representats per les professions tècniques, singularment els arquitectes.

La crisi resultant de la Guerra del Francès (1808-1814) retardà la fallida dels gremis per bé que no s'evitarà la seva dissolució fins al 1836.

El batibull legislatiu en la batalla per les competències era resoluble en l'àmbit de la teoria i la legislació, però de mal aplicar en la pràctica quotidiana.

Una Reial Ordre de Ferran VII de 1817 conceptua els Mestres d'Obres com *"una clase media a la que, si bien no se le pueden exigir los conocimientos sublimes de finura y delicadeza en los dibujos, tampoco se puede prescindir de los principios científicos de aquella profesión que seguirá dirigiendo obras menores."*

Pero en las obras públicas y eclesiásticas no podrán intervenir si no es de segundo director".

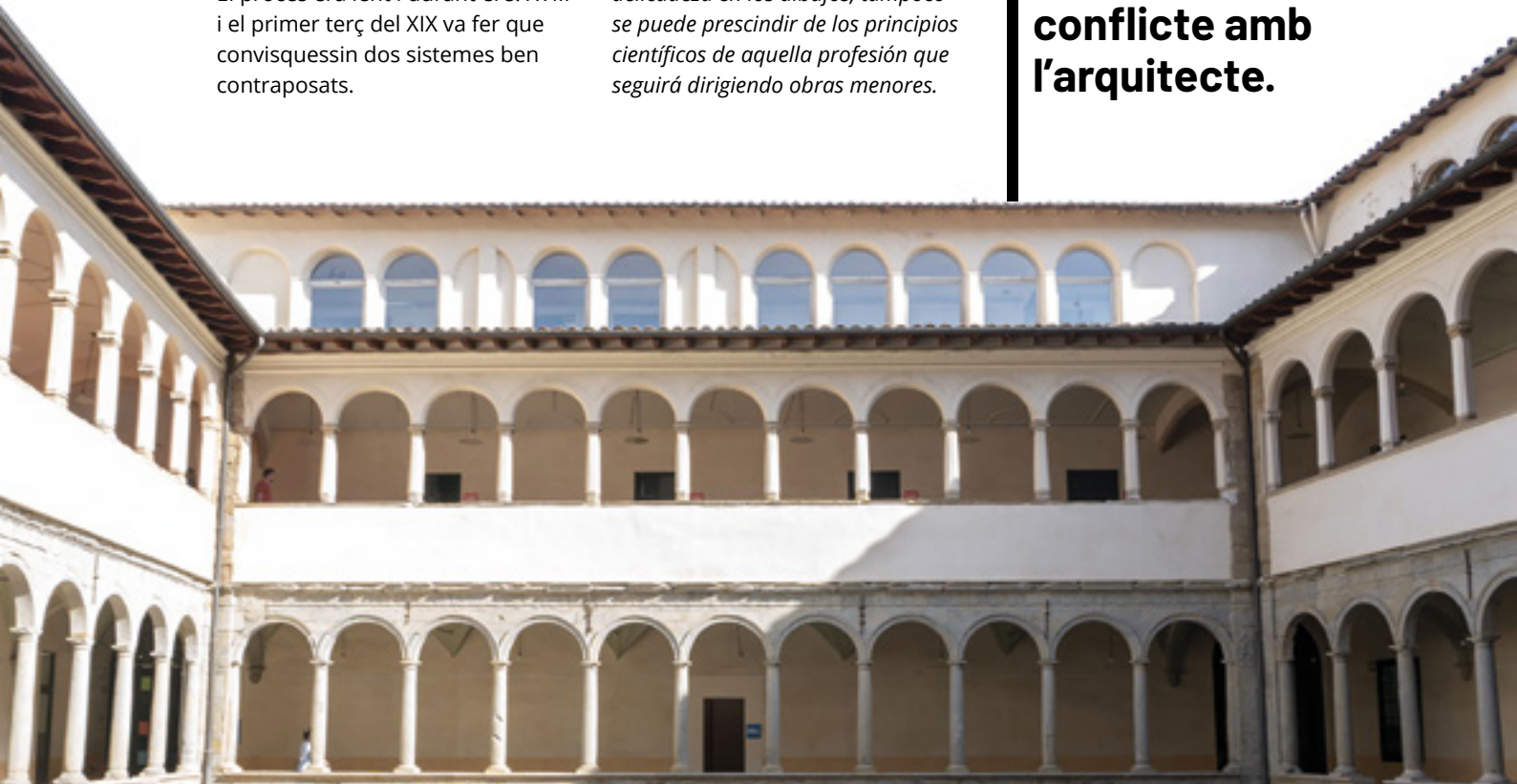
Tot plegat sona molt actual.

L'any 1855 s'institueix l'escola d'aparelladors i agrimensors i s'expedeix titulació.

No obstant això, la qualificació d'aparellador va apareixent lligada molt estretament al context professional i social en què es va afirmant l'arquitecte i sense estar integrat en cap organització gremial.

La proliferació dels arquitectes titulats és un cop mortal pels mestres de cases que objectivament a la vista que les seves funcions, tan diverses i necessàries, s'anaven traspasant als nous aparelladors, que mai haurien de ser antagonistes a l'arquitecte sinó col·laboradors imprescindibles.

**Del gremi al
títol: l'ofici
d'aparellador
neix en
conflicte amb
l'arquitecte.**

No obstant això, a finals del s. XVIII i primers del XIX, el control que exercien els arquitectes i els mestres d'obres —que ara anomenaríem constructors— provocà que la funció de l'antic aparellador s'eclipsés i pràcticament desaparegués fins a la creació d'un títol oficial.

Ara sí, ara no, però potser sí o potser no, depèn.

La samfaina ja estava servida. Tot plegat sona molt actual.

Tal està el panorama que quan la Real Academia de San Fernando entra en funcionament intenta adaptar les atribucions i denominació d'oficis ja existents —arquitectes i mestres d'obres—, i amb l'objecte d'acomodar-les a la situació canviant en el món de les idees urbanístiques, no recull les que anava exercint l'aparellador.

Començava a ser un ofici menystingut.

Sense temor a errar, sembla clar que es pot aventurar que la creació de la professió d'aparellador va ser una maniobra de l'elit dels arquitectes per poder desempallegar-se dels mestres d'obres.

Com que aquests no se subordinaven a les pretensions dels acadèmics, es recuperà la figura de l'aparellador perquè desenvolupés les mateixes tasques que el mestre d'obres, però amb unes atribucions enormement limitades.

És a dir, els mestres d'obres eren una autèntica competència pels arquitectes perquè tenien unes funcions i unes atribucions pràcticament idèntiques a les dels arquitectes —d'entre ells havien sorgit tots els arquitectes històrics.

La formació acadèmica d'aparellador, per més tècnicament perfecte que fos, no podia substituir mai el bagatge de l'eminent ofici d'un acreditat mestre

d'obres. L'aparellador havia de constituir un ajudant útil o molt útil de l'arquitecte, però absolutament subordinat, que s'encarregaria d'executar tots aquells treballs que no contenien característiques artístiques i dels quals ells acabarien essent-ne responsables per poder pagar-ne els plats trencats.

Amb tot, les diverses modificacions de les matèries tècniques impartides en els estudis d'aparelladors no modificaren la funció que realment els interessava als acadèmics que tinguessin els seus subordinats encara que el 1905 es creés la Sociedad Central de Aparejadores i el 1912 es protegeixi legalment el títol d'aparellador.

Seguirem la peripècia, que és llarga.

WWW.XAVIERALSINA.COM

II

9 7 2 4 6 0 9 5 0

ESPECIALISTES EN ESTRUCTURAS DE FORMIGÓ
EDIFICACIÓ - INDUSTRIAL - OBRA CIVIL

Els Col·legi d'Arquitectura Tècnica de Girona impulsa el programa ATjove

El programa engloba totes les accions i projectes per acompanyar els i les estudiants d'Arquitectura Tècnica en la seva formació i entrada al món professional.

El primer trimestre del 2025 ha servit per donar un impuls al programa ATjove, creat per la Junta de Govern del Col·legi amb l'objectiu d'acompanyar la comunitat d'estudiants del grau d'Arquitectura Tècnica i Edificació en la seva formació i introducció a la vida professional, així com el de promocionar la professió des de primària i secundària.

Per assolir aquests objectius, s'han posat en marxa diverses activitats que s'emmarquen dins

del programa ATjove, del qual se'n pot trobar més informació a la pàgina web atjove.catgi.cat. Algunes d'aquestes activitats requereixen la col·laboració de col·legiats i col·legiades. Per aquest motiu, animen a tothom a participar activament de les diferents accions que es desenvoluparan al llarg dels pròxims mesos.

Fruit de la millora de les relacions institucionals amb la Universitat de Girona (UdG), s'han pogut tirar endavant una sèrie d'accions entre el col·legi i la universitat. Així, més enllà d'accions que ja es feien, com la presència del Col·legi a l'Expo Jove, també s'ha apostat per introduir nous projectes, entre els que destaquen el "Fem de mestres obrers", en col·laboració amb el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC), dirigit a l'alumnat d'ESO i cicles formatius, i que ha estat becat per l'Ajuntament de Girona amb la beca Joaquim Franch.

També destaquen el programa de mentories, que ofereix un acompanyament a aquells estudiants acabats de col·legiar a iniciar el seu camí cap a la vida professional de la mà d'un company experimentat, o les visites d'obra, en què estudiants del grau d'Arquitectura Tècnica i Edificació de la EPS de la Universitat de Girona podran fer visites a les obres on estiguin treballant alguns col·legiats i col·legiades.

El programa es va presentar en roda de premsa a l'Escola Politècnica Superior de Girona, ja que bona part de les accions s'emmarquen en un conveni de col·laboració amb la UdG. Qualsevol col·legiat o col·legiada que vulgui rebre una informació més detallada del programa, pot adreçar-se al correu electrònic info@atjove.cat.

Sílvia Planella, membre de la junta del CATGI; Ester Gifra, professora titular i sotsdirectora de l'EPS; Antoni Bramon, president del CATGI; Maria Àngels Pèlach, directora de l'EPS; i Jordi Soler, coordinador del Grau en Arquitectura Tècnica i Edificació de la UdG.

ATjov& Comptem amb tu!

A
T **catgi**
Arquitectura Tècnica
Girona

Un programa
global per a joves,
estudiants i nous
col·legiats.

Forma part del
Col·legi i gaudeix
dels seus
avantatges abans
de graduar-te!

Informa't a
www.atjove.catgi.cat

Els Col·legis d'Arquitectura Tècnica de Catalunya en desacord amb la modificació de la Llei de l'arquitectura

El passat 9 d'abril vam assistir a la sessió plenària del Parlament de Catalunya durant la qual, entre altres aspectes, es va aprovar la Llei 3/2025 per la qual s'adopten mesures urgents en matèria de contractació pública. Es tracta d'una llei que en el seu punt sisè modifica un apartat de la llei de l'arquitectura. Des del Consell Català de l'Arquitectura Tècnica estem en desacord amb aquesta modificació.

Durant els mesos de març i abril, els representats dels Col·legis d'Arquitectura Tècnica de Catalunya hem estat fent trobades amb diferents partits polítics de l'arc parlamentari català a fi i efecte de traslladar el nostre desacord en relació a la modificació de la Llei 12/2027 de l'arquitectura que inclou la nova Llei d'Habitatge. En aquest sentit, ens hem trobat amb la consellera de Territori de la Generalitat de Catalunya, Sílvia Paneque, el president del Parlament, Josep Rull, així com altres partits parlamentaris. Tots ells s'han mostrat oberts a escoltar les nostres peticions per tal d'arribar a acords per revertir la modificació prevista de la llei d'arquitectura.

Per què estem en desacord amb aquesta modificació? Bàsicament perquè va costar molt l'aprovació de la llei del 2017 en la que es garanteix que la contractació de l'arquitecte tècnic és independent

de la contractació de la resta d'agents que intervenen en una obra. Així, **considerem que aquesta modificació pot posar en perill la nostra independència durant l'execució de l'obra.** El principal motiu pel qual considerem que és un error greu modificar aquest punt de la llei de l'arquitectura és **garantir la qualitat de l'execució de l'obra.**

Per altra banda, la modificació també afectava un permís bàsic que ens deixava amb una indefensió jurídica molt important, ja que no hi havia el corresponent permís d'obres definitiu per poder executar. S'han proposat diferents vies per resoldre aquest aspecte que s'aniran treballant en els propers mesos amb el govern català i altres agents.

Apostem per un gran pacte en matèria d'habitatge

Fets com l'aprovació d'aquesta modificació de la llei de l'arquitectura en la que el Govern de Catalunya haurà de fer marxa enrere, fa palès que cal un gran pacte en matèria d'habitatge, i més tenint en compte l'aposta que s'ha anunciat en matèria d'habitatge social. Per fer possible la voluntat i les promeses del Govern de Catalunya, cal que hi hagi una unitat

en tots els nivells, tant polític, com d'institucions i dels professionals que intervenim en la planificació i execució de la construcció.

Des del Col·legi de l'Arquitectura Tècnica de Girona (CATGI) considerem que s'ha d'actuar en tres grans àmbits: més inversió i més sòl públic per habitatge social, menys burocràcia i més agilitat, i una col·laboració eficient entre institucions i tots els que intervenim en el món de la construcció.

Per altra banda, a més de la construcció d'habitatge nou, apostem també per la rehabilitació, un aspecte que creiem que s'està deixant de banda i que tenint en compte el gran volum d'habitatges desocupats que tenim, només a la província de Girona, és un aspecte que s'ha de tenir en consideració. Per tot això, si no s'actua amb determinació, el dret a l'habitatge continuarà sent un privilegi en lloc d'una realitat per a tothom.

Antoni Bramon i Serra
President del CATGI

ARQUITECTURA TÈCNICA

Vols reduir el consum energètic del teu habitatge o establiment?

Fes que sigui
eficient i redueix la factura energètica.

Confia en nosaltres i farem que el teu habitatge o establiment sigui més sostenible.

Els arquitectes tècnics ens encarreguem de tota la
tramitació i realització
del projecte.

Gestiona amb nosaltres els ajuts públics disponibles.

A catgi
Arquitectura Tècnica
Girona

Necessites un/a tècnic/a?

<https://www.aparellador.cat/index.php/cercador-de-tecnic>

www.aparellador.cat

aparellador@aparellador.cat / 972 21 18 54

AUTOR LOCAL

La ciutat que canvia

Quim Puig/Hermes Comunicacions

Jordi Grau i Ramió
Periodista i escriptor

Encara que nascut a la Clínica Bofill de la Ronda Pare Claret, les meves arrels cal buscar-les a les hortes de Santa Eugènia, un dels pulmons verds que conserva la ciutat de Girona, les millors terres que hi ha hagut perquè els hortolans, juntament amb els de Salt, subministressin el planter que creixia ufanós als hortets que van servir per abastir en temps difícils moltes cuines gironines.

També per fer créixer les hortalisses que es portaven al Mercat del Lleó, allà on els botiguers de la ciutat anaven de bon matí per omplir les seves lleixes amb les millors verdures que es podien consumir. No em deixaré portar per la nostàlgia. Però allò que va donar vida a la ciutat fins a les vuit primeres dècades del segle XX ha pràcticament desaparegut. Ara, les hortes de Santa Eugènia, terres d'un alt valor ecològic situades entre la séquia Monar i el Ter, han perdut la gran majoria dels seus hortolans

i subsisteixen gràcies als ciutadans, molts ja jubilats, que menen el seu hort per a consum propi, llogat ja sigui als petits propietaris que hi resten o en els horts municipals que l'ajuntament va cedir a ciutadans. Alguns dels horts, situats al carril bici que neix del Torín i porta a les deveses de Salt, funcionen raonablement bé i més ho farien si la séquia, per la sequera primer i les obres de reforma després, no baixés seca des de fa més de dos anys. D'altres, millor no parlar-ne.

Les Hortes de Santa Eugènia de Ter ara tenen des de l'ajuntament una visió purament ecològica i, ells en diuen, social. Però sobretot per anar a mirar-les i passejar-hi. Abans eren terres productives. Però la terra és molt baixa i els hortolans han anat desapareixent. Una de les masies que hi havia, Can Po Vell, va ser comprada pel mateix consistori i dedicada a fer créixer planter per jardins de la ciutat. Volgudament, es van marcar noves normatives des de despatxos ocupats al Barri Vell per gent molt estudiada, però que havia vinclat poc l'esquena. Es van fer eliminar les espècies invasores i es veu que les canyes americanes ho eren. Es van prohibir pesticides, i això pot tenir sentit. Es va obligar al fet que totes les barraques per les eines dels hortaires o meners, com en diuen a Salt, fossin del mateix color. *Posturisme*. I es van dictar normatives vàries i diverses cap de les quals estava pensada per la recuperació i potenciació de l'ús hortícola, sinó per presentar les hortes com aquell pulmó que diuen que és, l'espai que s'ha de preservar. Obliden però que les hortes arribaven fins a l'altre Can Po, conegut com a Can Massaguer de les Hortes, prop del Pont de Can Vidal i que hortes eren el Col·legi dels Maristes i tot el barri del Güell i la Devesa. Potser llavors allò no era un pulmó? Ara les Hortes queden condemnades a ser objecte de

contemplació per la riuada de gent que hi camina o, en bicicleta, va cap al carril bici o travessant el pont de Fontajau, cap a les Deveses d'en Bru.

El meu poble va ser municipi fins al 1963. Llavors, Girona, el terme municipal més petit de tots els que eren capital de província espanyola, es va annexionar a Santa Eugènia, Sant Daniel i Palau. Era el somni de la *Gran Girona* que després es va fer seus Salt i Sarrià de Ter, per poc temps, i una part de Sant Gregori. La que somniava amb el Pla Perpinyà, la dels gratacels vora l'Onyar. Recordo aquella Girona, encara grisa i negra, perquè des dels deu anys cada dia caminava des de Cal Gras, la masia de la qual la meva família n'era masovera durant cinc generacions, fins al cor del Barri Vell, als Maristes del carrer Claveria. Quatre caminades diàries donaven per molt i, per tant, guardo en el meu record més íntim el camí cap a la Rodona, just quan s'hi havia desviat el Güell, el pas que ens portava a la Farinera Teixidor, gairebé davant per davant de la Casa de la Punxa, a la que estaven adossats aquells meravellosos xalets d'en Masó, destruïts amb nocturnitat i traïdoria, al límit amb el carrer Iberia. Això després de passar per una Rodona farcida de botigues, lleteries, carnisseries, la confiteria, venedors de vi, i de

deixar enrere Can Moratones i Can Regàs i la cantonada alegre on vivia Emília Xargay. El pas i l'aroma de Cafès Cornellà anunciava que la caminada es podria aturar a la Travessia del Carril, on trobava les barreres del tren de França abaixades. Era el gran canvi. Arribaves a la ciutat i et rebia la plaça Marqués de Camps, a vegades col·lapsada perquè les barreres dels trens havien tallat també la Ronda Ferran Puig i congestionat la N-II, que passava per allà, i fins i tot la Gran Via. Després em quedava el carrer Nou, estret i acollidor, que desembocava al Pont de Pedra. Un carrer que s'havia dit del Progrés, no tan comercial i encara amb la Grober ocupant gran part d'una banda, però que et portava al luxe del Savoy, a la nova seu de la Caixa i la botiga de Can Boué, sempre a peu de pont, on venia els seus diaris en *Carota*. Després la Rambla, els Quatre Cantons i per la plaça del Correu Vell, les escales que portaven als Maristes de Claveria.

Tot ha canviat. No hi trobem ni la Grober ni els Maristes de la catedral, ni el Carril, substituït pel viaducte que va dissenyar l'enginyer Thió. Aquella ciutat negra i grisa s'ha transformat. La ciutat ha canviat i ho ha fet a millor. Conservem la Casa de Punxa i la Farinera, però no els xalets Masó.

Carrer Santa Eugènia amb l'edifici de la Farinera en primer pla i, al fons, la Punxa.
Fotografia: Jep Vilaplana / Iglésies Associats.

La Rodona ja no és el barri amable de Santa Eugènia. Ens queda Can Boué i ha reobert el Savoy, però les antigues botigues, amb excepcions, han deixat pas a les franquícies. No hi ha les llibreries històriques on compràvem diaris i ens miràvem els llibres. Però el qui digui que enyora aquella Girona ha de recordar els carrers humits, freds i sense una ànima a mitja tarda de qualsevol hivern. Ara la ciutat bull i cal posar-hi límits i normes, però no la voldria canviar per aquella que havia conegut i que va transformar l'alcalde Nadal. La

ciutat ha canviat i per a bé. Queden moltes coses a millorar i és feina de qui la governi i de la seva gent. Ens queda el record, i cal mantenir-lo, d'allò que va ser, però hem de trencar amb la dita que tot el que ens va precedir era millor que el que tenim ara. La ciutat creix i ho ha de fer ordenadament. Amb la manca d'habitatge que hi ha i que es predica —sí, els ciclistes, però també la Universitat— cal tenir seny i pensar en la restauració d'edificis. La gran transformació d'un Barri Vell decadent es va fer, però ens toca conservar-ho,

com caldrà rehabilitar barris nous d'aquell temps com Can Gibert del Pla. La ciutat canvia. Conservem allò que té de bo, mantinguem-la neta i millorem-la amb seny. Des de l'enyor de les Hortes de Santa Eugènia, cal recordar que el nostre mas tenia foc a terra on a l'hivern et cremaves per davant i et congelaves pel darrere. I que era inhòspit. I treballar la terra, dur. Són altres temps i tenim la gran oportunitat de, disposant d'una gran ciutat, mirar de no espatllar-la.

GREMI
D'INSTAL·LADORS DE GIRONA

**Un instal·lador agremiat
és la vostra garantia**

Electricitat

Energies renovables

Aigua i sanejament

Gas

Contra incendis

Fred industrial

Geotèrmia

Calefacció i clima

Productes petrolífers

Telecomunicacions

...

Al cercador del Gremi trobareu
el vostre instal·lador
www.elgremi.cat/cercador

972 21 35 66
info@elgremi.cat
www.elgremi.cat

facebook.com/elgremi [GremiInstaladorsGI](https://twitter.com/GremiInstaladorsGI)

La imatge

Concurs de Fotografia
del Col·legi, categoria
col·legiats
3r premi

Títol
"replanteo"

Autor
Lorenzo Guerra Salcedo

Más de 40 años al lado de la Arquitectura Técnica

¿Conoces nuestra oferta aseguradora?

RC para Profesionales de la Arquitectura Técnica

Gracias a nuestra consolidada experiencia y a un profundo conocimiento del proceso constructivo, te ofrecemos un seguro de RC idóneo para que puedas desarrollar tu actividad con todas las garantías.

RC de Sociedades Multidisciplinares

Contamos con la mejor red de peritos y abogados especializados en construcción.

RC para Promotores y Constructores

Protege tu patrimonio.
Postrabajos sin límite temporal si mantienes tu póliza anual en vigor.
Dáanos tu volúmen de facturación y olvídate de declarar cada obra.

Todo Riesgo Construcción

Cubrimos el robo en tu obra.
Primera prórroga gratuita.

Y además...

Decenal de Daños | RC Tasadores y Peritos | RC Intervención Concreta | Seguros de Caución

Más información en: musaat.es | 917 667 511 | comercial@musaat.es

O en tu mediador de seguros

CLOS ASSESSORS

Grup professional d'assessorament

GESTORIA
ADMINISTRATIVA

• ASSESSORIA FISCAL
COMPTABLE LABORAL

• CORREDORIA
ASSEGURANCES

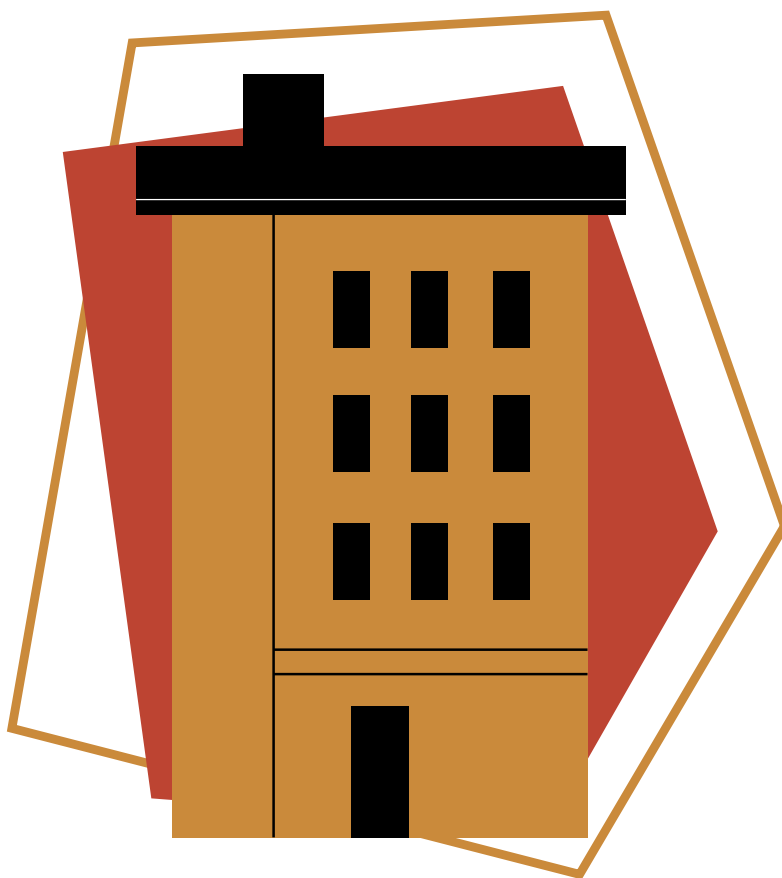
17004 Girona · Tel. 972 224 849 · C. Vista Alegre, 7
info@closassessors.com · www.closassessors.com

17820 Banyoles
Tel. 972 584 105
C. Àngel Guimerà, 17

17430 Sta. Coloma de Farners
Tel. 972 841 450
C. Lluís Mon, 15

17176 St. Esteve d'en Bas
Tel. 972 690 923
Ctra. de Vic, 15

Converteix el teu pis buit en una oportunitat per a tu i un benefici per a tothom

**Si tens un immoble disponible a Girona posa'l a la
Borsa de Mediació per al Lloguer Social**

Informa't de totes les condicions i beneficis
a l'Oficina Municipal d'Habitatge:
www.girona.cat/OMH